

ORDO VIRGINUM

TEXTOBRAŇÍ IV.

KOMU JE URČENO PANENSKÉ ZASVĚCENÍ

A JAKÉ JSOU JINÉ MOŽNOSTI

Rozhovor s P. Damiánem Němcem OP, který se zabývá církevním právem a je členem pracovní skupiny revidující překlad Římského pontifikálu do češtiny, v těchto měsících právě obřadu zasvěcení panen

Asi bychom měli začít otázkou, jak církev chápe pojem panenství.

Máme-li mluvit o tom, jak církev chápe pojem panenství, musíme si uvědomit, že tu půjde o panenství prožívané uvnitř církve čili vždycky v kontextu služby v církvi, nikoliv o panenství z hlediska biologického – jde nám zde o pojetí teologické. Toto teologické pojetí má svůj základ nebo nejpřesnější vzor v podobě panenství Panny Marie. Stálé panenství Mariino je trvalou naukou církve, aniž by bylo dosud formálním způsobem dogmatizováno – není tu žádné slavnostní prohlášení – a je spojeno s jinými dvěma skutečnostmi, bez kterých není pochopitelné: s Mariiným mateřstvím a s Kristovým boholidstvím.

Chápání Mariina mateřství se rozvíjelo na základě rozvíjení nauky o spojení lidské a božské přirozenosti v jedné osobě Ježíše Krista a řešení otázky, nakolik do tohoto boholidského dění je vtažena žena, která porodila Krista, řekneme-li to takto vzdáleně. Nejprve byl položen důraz na mateřství biologické – s ním je spojena otázka způsobu početí, otcovství, porodu atd. Teprve později (ale ještě ve starověku) – s vývojem chápání eklesiologie, kdy církev je představována jako tělo Kristovo neboli *Christus totus*, celý Kristus – je zdůrazňována úloha Panny Marie jako Matky celé církve.

V souvislosti s mateřstvím Panny Marie je pak také rozvíjena teologie Mariina panenství. Zde je položen důraz především na jeho zacílení, na jeho dějinný a spásonosný význam. Dějinný význam se dotýká samotné osoby Kristovy a vtělení Kristova. To je však jedinečná a neopakovatelná skutečnost. Proto je třeba položit důraz více na spásonosný význam, který má trvalejší charakter díky souvislosti s mateřstvím Mariiným vůči celé církvi. Spásonosný význam panenství je dán především tím, že Maria **věnuje** svůj život Kristu a církvi pro plnění spásonosného poslání, stává se tedy nástrojem Božího působení. Panenství je zde chápáno především ve své teologické dimenzi jako vydanost člověka pro Boží službu a pro zvlášť intenzivní spojení s Kristem (srov. biblický výraz *nerozdělené srdce*). Proto i v oblasti zasvěceného panenství tento spásonosný aspekt hrál i u církevních Otců primární roli, přestože lze říci, že

v křesťanském starověku byl kladen u zasvěcených panen značný důraz také na fyzickou integritu, na biologickou stránku panenství.

Nyní udělám velký historický skok a dojdu do současné doby. Po II. vatikánském koncilu vidíme velkou obnovu panenského zasvěcení u žen žijících ve světě. Podrobnější předpisy vymezující ženy oprávněné přijmout panenské zasvěcení jsou obsaženy v úvodních poznámkách obřadu zasvěcení panen. Kladou se zde pouze dvě negativní podmínky: 1. žena, která chce přijmout panenské zasvěcení, ve svém dosavadním životě neuzavřela manželství; 2. (zde musíme říci, že je tu čitelný značný posun k mírnější formulaci s oslabením onoho důrazu na fyzickou integritu) ve svém dosavadním životě veřejně neboli zjevně nežila v rozporu se stavem čistoty. Ve srovnání se starokřesťanskými důrazy na fyzickou integritu, kdy to mnohdy vypadá, že je chápána jako *conditio sine qua non*, zde fyzická integrita není výslovně jmenována. Je položen důraz na to, aby tu nebylo něco, co **zjevně** odporuje panenskému zasvěcení a co by zjevně vedlo k jakémusi údivu či snad pohoršení ze strany druhých lidí. Jinak řečeno: za současné situace je i pro zasvěcené panenství položen důraz na onu teologickou, spásanosnou stránku panenství, a ta je viděna jako primární. Fyzická integrita je viděna jako sekundární, ba dokonce není nutně vyžadována.

Do této formulace v úvodních poznámkách obřadu zasvěcení panen se „vejdou“ i ty ženy, které sice nejsou z hlediska fyzické integrity čili z hlediska biologického panny, jejich dosavadní život však není na překážku **veřejnému** zasvěcení k panenství. A toto je nesmírně důležité, protože tím církev záměrně podstatně víc otevírá dveře. Jsem přesvědčen, že toto je třeba zdůraznit pro ty, které přemýšlejí o panenském zasvěcení, ale z určitých důvodů se jim zdá, že to pro ně není možné.

Myslím, že tady je asi trošku neštěstí v terminologii – odborný termín lékařský a tak, jak se používá i v běžné řeči, znamená fyzickou neporušenost, a stejný termín se tady používá pro ženu, která veřejně prohlásí své rozhodnutí následovat Krista a žít ve zdrženlivosti, i když vlastně nesplňuje podmínky toho biologického termínu.

Tomu se bohužel nelze vyhnout, protože každá skupina lidí má svůj vlastní jazyk a každý vědní obor – tedy i teologie – má svůj odborný jazyk, ve kterém některé termíny mají posunutý význam oproti tomu, jak se používají v jiných vědních oborech, respektive v obecné řeči.

Tento posun je zdůrazněn dalšími dvěma pozitivními podmínkami, které kladou úvodní poznámky tohoto obřadu: 1. aby ženy na základě svého věku, rozvážnosti a mravů dosvědčených obecným souhlasem čili všeobecným míněním, dávaly záruku, že vytrvají v životě čistoty a služby církvi i bližním –

zde je pohled upřený především dopředu, nikoliv dozadu; 2. aby k zasvěcení žen žijících ve světě dal souhlas diecézní biskup.

On je přece vysluhovatelem obřadu zasvěcení.

Ano, i když je přípustné, aby někoho delegoval. Zasvěcené panenství – právě v tom teologickém chápání – má totiž svůj význam právě pro službu v církvi, která je u žen žijících ve světě vázána na místního ordináře. A protože tento obřad není tak častý a je významný, je plně adekvátní, aby mu předsedal diecézní biskup. Svou podstatou by nic nebránilo tomu, aby obřadu předsedal kněz – není to ze svátostné či věroučné stránky nutné – ale právě pro ten praktický dopad – službu v církvi – je nevhodnější, aby předsedal diecézní biskup. Komentáře připouštějí, aby diecézní biskup delegoval jiného biskupa – církev v těchto případech pro určitou *pretiositas*, určitou zvlášť významnou hodnotu této skutečnosti vyžaduje účast biskupa.

Tedy řádným způsobem, jak se odevzdat Bohu v předsevzetí života v čistotě a v následování Krista, je prohlášení před biskupem a přijetí zasvěcení z rukou biskupa. Umím si představit, že jsou ženy, které vnitřně cítí zábranu prohlásit se tímto způsobem za něco, čím ve skutečnosti nejsou vzhledem k tomu, co prožily v minulosti. Je pro ně nějaká možnost, jak se zasvětit Bohu? Samozřejmě je možno vykonat tento slib soukromě, ale přece jenom je rozdíl mezi soukromým slibem a přijetím zasvěcení.

Zde bych chtěl podotknout jednu zásadní skutečnost. A to, že zasvěcení, ať už prostřednictvím panenského zasvěcení anebo v řeholním institutu, je především otázka rozhodnutí do budoucnosti. Je zajímavé, že například pro přijetí do řeholního institutu je věcí druhotnou a z hlediska právního velmi málo významnou, jakým způsobem ta žena či ten muž žili před svým vstupem do řeholního institutu. A přesto je tu jasná řeč o zasvěcení a slibu čistoty, který je prožíván vlastně shodným způsobem i shodným rozsahem – jde tu o stejný teologický obsah a teologický základ.

Spíš zde cítím praktický problém a praktické dilema v srdci ženy, která o tom přemýšlí: co dělat v případě, kdy si je vědoma, že z důvodu dřívějšího způsobu života nebo nějaké dřívější výjimečné události u ní není zachována fyzická integrita, a proto nelze, aby se prohlašovala za pannu z hlediska medicínského a vlastně i obecného chápání. Tady bych znovu poukázal na ty negativní podmínky úvodu k obřadu zasvěcení. Právě proto, že primární je obsah teologický, negativní podmínky jsou nyní formulovány v minimální míře: aby vylučovaly obecný údiv či obecné pohoršení.

Je pravda, že někdo nadále může cítit určité dilema: z hlediska jednoho významu slova panna tam nespádám, z hlediska druhého spádám. Ale pak nám

znovu musí vyvstat otázka: co je víc? Jedná-li se o zasvěcení **v církvi**, pak samozřejmě primární je chápání v rámci církve, chápání teologické. Z tohoto hlediska jsem přesvědčen, že je adekvátní, pokud je to z hlediska psychologického či vnitřního pro danou ženu únosné, aby toto zasvěcení přijala, i když si je vědoma, že z hlediska medicínského či řekneme běžného používání slova *panna* pannou není. Konečné rozhodnutí je však v každém jednotlivém případě v rukou biskupa.

Druhá možnost je, pokud jde o skutečnosti veřejně známé čili že se jedná o ženu, která se nevejde ani do těch minimálních způsobem vymezených podmínek, anebo za situace, kdy pro ni samotnou by to znamenalo příliš velkou vnitřní zátěž, příliš velký rozpor, s kterým sama není s to se (dočasně) vyrovnat, složit soukromý slib čistoty, a není žádnou překážkou, aby to bylo třeba před diecézním biskupem. Většinou se doporučuje, aby tento slib byl svázán s životem v určitém společenství, ať už třetího řádu či jiného druhu, ale existují-li pravidelná setkání zasvěcených panen a chce-li někdo jít touto cestou a ví, že nemůže přijmout (buď z vnějších důvodů, protože nenaplní ty minimální podmínky, nebo zatím z vnitřních důvodů) panenské zasvěcení z rukou biskupa, potom snad by pro takovou ženu bylo únosné účastnit se těchto setkávání, byť asi i tam by se mohlo narazit na méně příjemné otázky, proč zrovna tímto způsobem a proč ještě ne, nebo proč vůbec ne panenské zasvěcení... Je pravda, že v užší skupině žen stejného zaměření, dá se říci stejného duchovního dýchání, je tato skutečnost daleko snadněji sdělitelná a neznamena vlastně žádné morální odsouzení, je to prostě konstatování nějaké dřívější skutečnosti, která z hlediska morálního je již dávno za námi. Soukromý slib však nemá v církevním společenství onu vnější výraznou znakovost.

Je však stále otevřenou a pro mnohé palčivou otázkou, zda se ženy žijící ve světě mohou veřejně zasvětit jenom jako panny. Jistě vám není neznámo, že existuje i zasvěcení vdov (byť pro ně římský pontifikál nemá vytvořen obřad). Podmínka pro vdovské zasvěcení je svátostná povaha předchozího manželství, tedy manželství dvou pokřtěných osob, a je to dokonce *conditio sine qua non*. Vztah k fyzické integritě – byť pouze relativní, ne absolutní – a náležitě pověsti ohledně sexuálního života u panenského zasvěcení a vztah ke svátostnosti předchozího manželství v případě vdovského zasvěcení vedou k závěru, že z tohoto zasvěcení – jednoho či druhého – je vyloučena možná dost značná skupina žen. Jistě je to výraz i určitého ocenění, určité váženosti ze strany církve, neboť obojí má bytostný vztah k povaze samotné církve.

Protože však každé zasvěcení je především darem a je zaměřeno do budoucnosti, vynořuje se otázka, zda je nabídka těchto dvou možností veřejného, slavnostního zasvěcení adekvátní, dostačující. Nedávno jsem o tom diskutoval

s jednou studentkou teologie a ta přišla s myšlenkou, zda by se snad v budoucnosti nemělo dojít k vytvoření obřadu **zasvěcení žen**, který by měl tři základní formy: zasvěcení panen, zasvěcení vdov a zasvěcení ostatních žen. Je opravdu otázkou, zda to není skutečnost, která bude víc a víc vyvstávat, a to i s ohledem na příliš běžný způsob života v konzumní, sekularizované společnosti, kde jak otázka fyzické integrity, tak otázka podmínky svátostnosti manželství nebude prakticky tak snadno splnitelná a možná dost značná skupina žen bude v situaci, že ty podmínky nesplní, a přece budou toužit po osobním zasvěcení, po takovém zasvěcení, které by mělo razantní církevní postavení a význam i symboliku.

Tato myšlenka navrhuje do budoucna něco, co by snad bylo možným řešením, ovšem v případě té teoreticky vzato třetí skupiny „ostatní ženy“ je otázka, jak by je přijímalo křesťanské společenství a jaké by byly teologické důrazy v obřadu zasvěcení. V obřadu samotném nevidím tak zásadní problém, protože jde o zaměření do budoucna a o teologickou stránku panenství, a v tom je zasvěcení panen, vdov, řeholic, členek sekulárních institutů či společností apoštolského života v podstatě totožné. Spíš opravdu do budoucna bude hrát velkou roli církevní praxe, v níž určité věci potřebují dozrát a vykristalizovat. Dříve se to počítalo na staletí, je možné, že současný vývoj, který se přece jen projevuje určitou zrychleností i díky informační provázanosti, může způsobit změnu třeba rádoře za padesát, sto let. Ale to už je opravdu čistá futurologie.

Nicméně toto řešení mi připadá velice krásné a ohleduplné vůči všem. Kdyby se nazývaly zasvěcenými ženami, tak tím vlastně o sobě neříkají nic víc než to, co stejně každý vidí – jak o tom s námi nedávno mluvil i otec biskup Pađour – a to, jestli se zásvětná modlitba bude lišit jedním řádkem u těch či u oněch, snad není tak důležité.

Tam nejde jen o samotnou zásvětnou modlitbu, spíš by se různé typy zasvěcení asi lišily ve vnějších symbolech. U panenského zasvěcení to je prsten, případně závoj (ovšem nošení závoje v případě zasvěcených panen žijících ve světě v dnešní společnosti ...?). Žehnání prstene znázorňuje duchovní zasnoubení, v případě zasvěcení vdov má nové žehnání prstene také tento význam, a navíc zdůrazňuje posílení duchovního aspektu spojení mezi manželky, které přetrvává vše a jde i přes hranici smrti. Nakolik by byl adekvátní symbol prstene v případě těch ostatních žen, to je spíš otázka právě onoho přijetí z hlediska společenství, protože to podstatné, zasnoubení s Kristem a dání se církvi, tam je.

Já sama bych v tom problému neviděla.

Tam jde spíše o to, jak se bude dál měnit život v církvi, jaké v něm budou důrazy a co v něm bude chápáno jako přijatelné či méně přijatelné. Ale osobně bych řekl – a musím přiznat, že to není moje myšlenka, je to myšlenka té studentky – že je to opravdu řešení, které má v sobě jistou eleganci.

Mně se to velice líbí, protože si v poslední době stále zřetelněji uvědomuji, že zachování fyzické nedotčenosti může být výsledkem velkého boje, a na druhé straně zcela nezaslouženým Božím darem. Ať tak nebo tak, možnost zasvěceného života ve světě pouze pro panny by mohla s sebou nést nebezpečí jakéhosi elitářství či dokonce pýchy, v opačném případě pak drtivého pocitu viny a „zpackaného“ života.

Ještě jednu poznámku k „zasvěcení žen“: lze argumentovat, že tato cesta je přece možná v řeholním institutu, v sekulárním institutu, ve společnosti apoštolského života, soukromý slib čistoty je možno složit v rámci terciářských společenství atd., proč tedy zavádět ještě něco dalšího? V těchto společenstvích je však vždy vázanost na konkrétní spiritualitu, která sama o sobě je pro život pozitivní skutečností, ale nikdy není určena pro každého jednotlivce. A je opravdu dost častým jevem, že lidé, kteří žijí ve službě církve, se necítí být voláni ke konkrétní, již nějak vyzkoušené nebo dané, „hotové“ spiritualitě, byť se jedná třeba o mladá církevní hnutí, a že jakési žití „mimo“ a přitom v zasvěcení je možností, která by pro úplnost církevního života podle mého názoru měla být nabídnuta, protože doplňuje výběr a vytváří jakousi ucelenost života církve i v té výraznosti veřejného zasvěcení jako znaku pro svět a pro církvev – je to další důvod, který dost podporuje myšlenku zasvěcení žen.

Na závěr doplňující otázka, zda se toto téma týká pouze žen.

Je zajímavé, že starokřesťanské patristické spisy *De virginitate* nebo *De virginibus*, kterých jsou velká množství, hovoří velmi často i o mužích. Latinské slovo *virginitas* se do češtiny překládá jak slovem *panenství*, tak *panictví*, a slovo *virgo* podle toho, je-li ženského nebo mužského rodu, znamená *panna* či *panic*. Tak například i v latinském textu dekretu *Perfectae caritatis* je Kristus označen jako *virgo*. To jenom malá poznámka bokem.

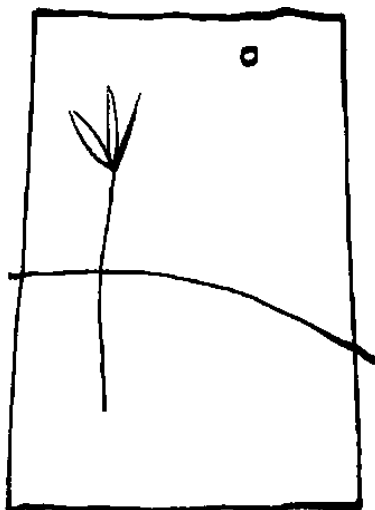
Faktem je, že neexistence panického zasvěcení mužů je spíše záležitostí historickou, ne teologickou. U mužů šlo jejich věnování života ve službě církvi většinou jednou ze tří již jiným způsobem právně vymezených cest, a to cestou poustevnického života, cestou řeholního života (v pozdější době sekulárních institutů či společností apoštolského života) a cestou přijetí svátostného svěcení – jáhenství či kněžství. Největší důraz na službu v církvi je položen u té třetí cesty – přijetí svátostného svěcení. Aspekt služby v církvi, která je ve své

mnohotvárnosti, a především v personálním, meziosobním styku bohatší právě u žen než u mužů, vedl – to je má osobní hypotéza – k tomu, že se v církevní tradici neujalo ve význačnější míře panické zasvěcení mužů, a naopak se ujalo a bylo silně zvýrazněno – především ve starověku – panenské zasvěcení žen. V současné disciplíně církve a v současných eklesiologických, církevních zvyklostech v pohledu na pohlaví osob je mnoho zajímavého: je-li řeč o poustevnicích, myslí se primárně muži, ale nevylučují se ženy (*ono je to také dost nepraktické, býti ženou někde v samotě, v pustině – pozn. M.O.*), mluvili se o zasvěcení vdov, stejně tak se již nyní hovoří i o zasvěcení vdovců, byť první oficiální církevní dokument, který to výslovně říká, je posynodální adhortace *Vita consecrata*, čl. 7. O vdovském zasvěcení v západním Kodexu není ani zmínka, ve východním v kán. 570 – je tam řeč pouze o vdovách, nikoli o vdovcích. To, že o panickém zasvěcení není řeč v právních nebo v liturgických předpisech, neznamená jeho nemožnost. Znamená to, že tato skutečnost není obvyklá. Lze říci, že by bylo v podstatě možné obnovit nějaké panické zasvěcení mužů, ale je otázkou, zda by šlo opravdu o výraznou a významnou skupinu, aby to stálo za to nějak obecně, tedy právně a liturgicky řešit. To spíš musíme nechat do budoucnosti.

Děkuji za rozhovor. Honorář uhradíme na splátky ve stabilní měně – od každé(ho), kdo si tento text přečte, desátek růžence jako prosbu o dary Ducha svatého pro P. Damiána OP.

Maria Ondrášová

ZASVĚCENÍ PANEN PRO ŽENY ŽIJÍCÍ VE SVĚTĚ

Informační skica

Barbara Albrechtová

Říci něco o duchovní formě života zasvěcené panny není jednoduché. Náleží sice jednoznačně k „signálům a znamením duchovní dimenze církve“;¹ svou podstatou je to však cosi tichého, patřícího do „krypty“, do skrytého nitra církve. Nikoli záležitost mnoha slov, spíše věc mlčení.

S tímto vědomím půjde v následujícím obsahu pouze o krátkou informaci o panenském zasvěcení pro ženy žijící ve světě.²

HISTORICKÝ VÝVOJ

Křesťanské panny, které se na základě zvláštního povolání vzdaly manželství „pro Boží království“ (*Mt 19,11n*), existovaly už v prvokřesťanských dobách. Víme o nich od svatého Pavla (*1 Kor 7,25n; 34*), z náhrobních nápisů a obrazů v katakombách, ze zpráv o uspořádání starokřesťanských obcí, z kázání, dopisů a pojednání – např. od Tertuliána, Cypriána, Jeronýma, Ambrože, Augustina aj. O pannách psali i mnozí řečtí spisovatelé prvních staletí.³

Šlo o mladé dívky a ženy různého věku. Po delší zkušební době, v níž žily se soukromým slibem panenství, žádaly svého biskupa o zasvěcení. Při veřejné bohoslužbě slíbily, že budou pro Krista dobrovolně a navždy žít jako Bohu zasvěcené panny. Biskup jim skrze vkládání rukou a modlitbu udělil požehnání.

---

¹ Závěry synody „Orden und andere geistliche Gemeinschaften: Auftrag und pastorale Dienste heute“ 2.1.8, in: Gemeinsame Synode der Bistümer in der Bundesrepublik Deutschland. Offizielle Gesamtausgabe I. Freiburg 1976, 563

² 1986 vyšly v některých diecézních věstnicích Doporučení Německé biskupské konference (z roku 1985) pro udělování panenského zasvěcení ženám žijícím ve světě. Text se nachází také v časopise Ordenskorrespondenz, 27. 1986, 466-469.

V roce 1992 vyšla v Kolíně jako mimořádná publikace Ordenskorrespondenz podrobnější a vědecky fundovaná studie Marianne Schlosserové, *Alt – aber nicht veraltet. Die Jungfrauenweihe als Weg der Christuspachfolge*. V příloze jsou kromě množství odkazů na domácí i zahraniční literaturu obsažena také ona doporučení – *Empfehlungen der Deutschen Bischofskonferenz*.

³ Wilpert J., *Die gottgeweihten Jungfrauen in den ersten Jahrhunderten der Kirche*, Freiburg 1892

Tomuto úkonu předcházela promluva k pannám, která pro ně byla jakýmsi „spirituálním direktoriem“ – návodem k duchovnímu životu.

Po velké zásvětné modlitbě přijímaly panny od 3. století závoj, od 7. století také prsten. Od 4. století byla obvyklá i změna oděvu. Panna od té chvíle nosila prostou tuniku.

První křesťanské panny žily ve svých rodinách. Byly zavázány k modlitbě v určitých hodinách, k postům, k intenzivnímu zabývání se Božím slovem, k práci (duchovní nebo fyzické), zvláště též k péči o chudé. Jejich životní styl musel být jednoduchý a přiměřený jejich stavu. Při bohoslužbách měly svá vlastní místa. Pěstovaly příležitostný vzájemný kontakt.

Změna nastala od 4. – 5. století. Zasvěcené panny začaly víc a více žít v klášteřích. Tento proces byl urychlen jednak proto, že docházelo k „lapsům“, které se stávaly pohoršením pro obec, jednak touhou samotných panen po životě ve společenství. Když skončilo pronásledování, probíhal vývoj podobně jako u poustevníků a poustevnic, sdružujících se také ke společnému životu. Od 9. století bylo zasvěcování panen čím dál méně časté. Pokud se uskutečňovalo, bylo to v řeholích, pouze v klášteřích s klauzurou. Dodnes např. v některých klášteřích benediktinek.

Obřad zasvěcení přináleží k nejstarším liturgickým pokladům. Až do našich dnů měl své místo v Pontificale Romanum. Otcové II. vatikánského koncilu doporučili v liturgické konstituci (*SC 80*) jeho přepracování. Německý text je obsažen ve svazku nazvaném *Žehnání opatů, abatyší a panen*. Dekretem z 31. května 1970 nařídila Kongregace pro bohoslužbu, aby byl tento přepracovaný rítus nadále užíván pro udělování zasvěcení řeholnicím a ženám žijícím ve světě.

Za tuto dobu (do roku 1993) bylo v německých diecézích zasvěceno přibližně osmdesát panen. Přesný počet není znám, neboť teprve od roku 1986 vedou jednotlivé diecéze evidenci udělených zasvěcení.

Více zasvěcených panen než v naší zemi, žije například ve Francii, Itálii, Anglii, USA a Koreji a několik jich je také v Belgii, Lucembursku a Skandinávii. Ve Francii a Itálii pořádají zasvěcené panny už několik let mezidiecézní setkání u příležitosti společných exercicií. Ve Francii je také pro zasvěcené panny vydáván časopis *Christi Sponsa*, který otiskuje teologicko-spirituální příspěvky, zprávy z celého světa a odkazy na literaturu zabývající se životní formou zasvěcených panen.

Naše zasvěcené panny (činné v nejrůznějších církevních i světských povoláních) se znají jen částečně. Některé jsou sdruženy kolem opatství Engelthal u Altenstadtu v Hessensku, jiné jsou duchovně spojeny s opatstvím sv. Hildegardy v Eibingenu nebo s evangelizačním centrem v Maihingenu. Některé chtějí vědomě žít v naprosté skrytosti a jsou známé jen svému biskupovi.

Od roku 1992 se také u nás konají mezidiecézní setkání. Na úrovni světové církve se poprvé hovořilo o zasvěcených pannách v roce 1994 v Římě při IX. biskupské synodě, jejíž téma bylo *Zasvěcený život a jeho poslání v církvi a ve světě*.

V návaznosti na 25. výročí znovuzavedení obřadu zasvěcení panen pro ženy žijící ve světě připravily panny (především z Itálie a Francie) první mezinárodní setkání v Římě, kterého se zúčastnila také německá skupina.

Poprvé jsou zasvěcené panny jmenovány také v novém Kodexu církevního práva, a to v souvislosti s poustevníky. Podle kán. 604 nejsou tyto panny, na rozdíl od poustevníků, „členy Bohu zasvěceného stavu“ v užším právním smyslu. Jsou mu ovšem blízko – jako specifická forma Bohu zasvěceného života – jsou mu „přiráženy“ (*accedunt*).

Tato, na první pohled podivně znějící výpověď, je zřejmě nutná, protože členem Bohu zasvěceného stavu je pouze ten, kdo veřejně složil všechny tři sliby (jako poustevníci) a patří k náboženskému institutu (s noviciátem a ostatními náležitostmi), příslušejícímu ke Kongregaci pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života. Panny mají co činit se svým místním biskupem pouze jako jednotlivci. On zkouší jejich povolání, probírá s nimi způsob jejich přípravy na zasvěcení a způsob jejich života jako zasvěcených panen a zůstává s nimi v kontaktu, většinou přes pověřeného rádce (mentora) nebo rádkyni.

Bohu zasvěcené ženy se těší této svobodě v Duchu. Jejich pneumatická forma života vyžaduje ovšem právě proto tím vyšší míru zralosti, vlastní zodpovědnosti a zakotvení v závazné věrnosti.

Díky doporučením Německé biskupské konference (uveřejněno 1986) je pro tuto prastaro-novou duchovní životní formu stanoveno minimum nutných regulí.

PODSTATA A PŮSOBNOST PANENSKÉHO ZASVĚCENÍ

Volání k laické formě života zasvěcené panny je zvláštní povolání a specifické charisma. Zasvěcením, které pravidelně koná místní biskup, církev veřejně přijímá a potvrzuje závazek panenství a odevzdání života Ježíši Kristu, které kandidátka již několik let předtím prožívala (např. formou soukromého slibu). Zasvěcení tedy není na začátku duchovní cesty, nýbrž tvoří její střed. Netýká se primárně činnosti (ve smyslu apoštolátu), nýbrž bytí člověka ve svědectví a *présence*.⁴ Ze soukromého panenského života se stane veřejné uskutečňování života církve.

---

⁴ Bouyer L., *Frau und Kirche*, Einsiedeln 1977, 78

Zasvěcení panen není svátost, ale svátostina. Církev s ním spojuje *benedictio constitutiva*, udílené jednou provždy a nikdy se neopakující.⁵ Z podnětu Ducha zasvěcuje se panna Pánu vložím svých rukou do rukou biskupa a slovy: „Do vašich rukou, otče, vkládám před Božím lidem své rozhodnutí. Slibuji následovat s Boží pomocí Krista ve stavu panenství.“

Panna zasvěcená Bohu žije od té chvíle ve veřejném církevním stavu, v *ordo virginum*, a patří současně místní církvi. Tento stav není zřízen „k úřadu“, nýbrž „primárně k osobní svatosti té, která jej přijala“,⁶ nakolik má být ve svém životě a službě – zejména v modlitbě – obrazem panenské nevěsty církve v jejím vztahu k Ježíši Kristu: čistá silou milosti!

Slib výlučného patření Pánu, oficiálně přijatý církvi, se skládá navždy, jak to odpovídá povaze takového úkonu. Proto se biskup na počátku zásvětného obřadu ptá: „Jste připravena vytrvat v předsevzetí svatého panenství a sloužit Pánu a jeho církvi až do konce svého života?“ A dále: „Jste připravena přijmout panenské zasvěcené a navždy se odevzdat našemu Pánu Ježíši Kristu, Božímu Synu?“ Panna odpovídá: „Jsem připravena.“ Protože však zasvěcení panen nepropůjčuje nezrušitelný charakter, může být *status virginis* pro její hříšnost nebo na její žádost církevním rozhodnutím opět zrušen.⁷ Analogickým použitím kán. 729 může z *ordo virginum* uvolnit diecézní biskup.

ZÁVAZKY⁸

1. Vstup do „panenského stavu“ (*CIC 1983, kán. 604*) vyžaduje intenzivní duchovní život. Ve volbě spirituální orientace je však panna svobodná.
2. Ve vnitřním spojení s celou církvi se má panna denně modlit církevní hodinky, především ranní a večerní chvály.
3. Zasvěcené panny „se mají podle svých poměrů a přijatých milostí věnovat pokání, skutkům milosrdenství a apoštolátu.“⁹ Mají sloužit církvi tam, kde žijí.

---

⁵ Puniet P. de, *Das römische Pontifikale Bd. 2*, Klosterneuburg 1935, sv. III, kap. 8; 9

⁶ Bommés K., čl. *Sakramentalien*, in: *Christusbegegnung in den Sakramenten*, H. Luthe, Kevelaer 1981, 661 n

⁷ Bommés K., *Tamtéž*, 662; srv. *Empfehlungen der Deutschen Bischofskonferenz*, Nr. 4

⁸ Srv. *Empfehlungen*, Nr. 3

⁹ *Die Feier der Abts-, Äbtissinnen- und Jungfrauenweihe in den katholischen Bistümern des deutschen Sprachgebietes*, vyd. z pověření der Bischofskonferenzen Deutschlands, Österreichs und der Schweiz und der Bischöfe von Bozen-Brixen und von Luxemburg, Einsiedeln-Freiburg u. a. 1975, 43

4. Naléhavě se doporučuje pravidelný kontakt se stálým zpovědníkem, alespoň jednou ročně s mentorem, který je ustanoven biskupem, a podle možnosti též s ostatními pannami.

PŘEDPOKLADY K PŘIPUŠTĚNÍ⁸

1. Vyžaduje se, aby kandidátka nebyla nikdy provdána ani „zjevně nežila způsobem odporujícím panenskému stavu“.¹⁰
2. Rozhodnutí k celibátu pro Krista musí být několik let osvědčováno (soukromý slib panenství pod duchovním vedením apod.)
3. Věk kandidátky by zpravidla měl být mezi 30-50 roky.
4. Její soudnost a charakterové vlastnosti musí být zárukou, že se vážně snaží o čistotu srdce a věrohodný křesťanský život.
5. Proto je žádoucí, aby kandidátka byla v kontaktu s knězem nebo jinou osobou známou místnímu biskupovi, která se v průběhu více let mohla přesvědčit, že se jedná o odpovídající charisma. Je třeba rozlišovat povolání do řehole, do sekulárního institutu nebo společnosti apoštolského života.
6. Důležitým předpokladem souhlasu místního biskupa k zasvěcení je zejména duševní zdraví.
7. K podmínkám zasvěcení patří samozřejmě také souhlas s konkrétní církví, její vírou a životem v diecézi a v obci.
8. Dodržení oficiální doby přípravy (kandidatury) pod vedením mentora.

SPOLEČNÉ A ROZDÍLNÉ RYSY VZHLEDEM K JINÝM POVOLÁNÍM

Společné je především to, že panenské zasvěcení lze v podstatě spojit s jakoukoliv církevní spiritualitou. Panna může být oblátkou u benediktinek, může být duchovně „doma“ u sv. Františka, na Karmelu, v Schönstattu, u fokolarinů nebo kdekoli. Biskupové si dokonce přejí spojení s některým klášterem, duchovním společenstvím, resp. hnutím, aby bylo zajištěno „domovské zázemí“ a duchovní prohlubování.

Jako členky sekulárních institutů a společností apoštolského života žijí také ženy, které přijaly panenské zasvěcení nepoznány na jednotlivých místech, ať je to ve službách církve nebo ve světském povolání.

Na rozdíl od těch, které jsou povolány do nějakého sekulárního institutu, nejsou *virgines consecratae* vázány na institut s vedením, právní strukturou, závaznými pravidly života, pravidelným setkáváním apod. Také neskládají tři sliby (jakoukoliv právní formou), nýbrž „pouze“ slib panenství. Ten má ovšem

---

¹⁰ *Tamtéž*, 44

svou podstatou silnou vnitřní afinitu k chudobě a poslušnosti. Je věcí Ducha, aby v rozhovoru s duchovním rádcem (průvodcem) dal panně poznat, jak má obojí konkrétně praktikovat, aby to v celém jejím životním stylu bylo inkarnovanou konkrétní pravdou.

Na rozdíl od příslušnic společností apoštolského života nebude panna biskupem „volána“, aby mu pomáhala v jeho službě a byla zásadně připravena k jakémukoliv nasazení. Pro panny neexistuje vzdělávací středisko ani církevním vedením určené odpovědné pomocné orgány pro každou jednotlivou pannu v diecézích. Církevní vedení pro ně také nestanoví pevné uspořádání duchovního života, jaké je závazné pro ty, které jsou povolány do společností apoštolského života.

Co ale pak je duchovní náplní a teologickým základem života Bohu zasvěcené panny?

ŽIVOT A DUCHOVNÍ ANGAŽOVANOST ZASVĚCENÉ PANNY

Povolání k tomuto způsobu života předpokládá v dějinách spásy uskutečněné vtělení a příchod Syna Božího a jeho svatební pouto s pannou církví (*srv. Ef 5,25nn; 32*). Pouze odtud je odvozeno panenské zasvěcení.¹¹

Virgo consecrata je povolána, aby svým bytím jakéhokoliv stylu zobrazovala nevěstu církev v jejím nedílném sjednocení s Kristem. Její život je a má být životem v něm a s ním, „skrytým v Bohu“ (*Kol 3,3*), životem bdělého milujícího očekávání přicházejícího Pána. Dimenze této eschatologické naděje musí nejvnitřněji vyznačovat život Bohu zasvěcené panny, a to v zastoupení celé církve, k vyplnění deficitu názorně žité naděje.¹²

Eschatologická dimenze života zasvěcené panny zahrnuje také pohotovost podílet se na „duchovním zápasu“ o záchranu člověka, na trvalém „boji se Zlým“, který podstupuje „naše matka církev“ a který „v ní vytváří obraz ženy – Matky Mesiáše“. Tak to řekl Jan Pavel II. členům duchovních společenství v Altöttingu se zřetelem na boj apokalyptického draka se ženou, „velikým znamením“ poslední doby (*srv. Zj 12*). V naší době, kdy tolik lidí „chce mít a zapomíná být“, je panna *quasi ex officio* postavena do tohoto mnohvrstevného zápasu. Musí se snažit sama sebou svědčit: „Bez něj je všechno příliš málo.“¹³

---

¹¹ Srv. Severus E. von, *Christus geweihte Ehelosigkeit*, in: Geist und Leben 5/1965, 360; 366. Srv. Puniet P. de, *Tamtéž*

¹² *Unsere Hoffnung. Ein Bekenntnis zum Glauben in dieser Zeit*, II, 2; in: Gemeinsame Synode, *Tamtéž*, 101

¹³ *Verlautbarungen des Aposthologischen Stuhls*, sešit 25, vyd. Sekretariat der Deutschen Bischofskonferenz, Bonn 1980, 161n

K podstatě povolání zasvěcené panny patří, že ji toto povolání nutí k velké apoštolské angažovanosti: k svědectví víry uprostřed Bohu odcizeného nebo proti Bohu rebelujícího světa, ke službě lásky v církvi a ve světě tváří v tvář duchovně mravní i materiální bídě. Svě vnitřní ražení však tato angažovanost získává zvláštní blízkostí panenského způsobu života k monasticky kontemplativnímu bytí. Modlitba hodin, rozjímání, pravidelná adorace a život z každodenního slavení eucharistie a častého přijímání svátosti smíření spojují osobní povolání zasvěcené panny s povoláním jejich „sester v Duchu“ v monastických řeholích.

V této duchovní formě života jde primárně o apoštolát bytí v protikladu k veškeré čínorodosti církevních funkcionářů a vši účelové aktivitě. Panna se např. snaží ve vši tichosti duchovně stát při těch členech církve, kteří se kdekoli ve světě rozhodují pro duchovní povolání. Také se cítí zavázána k existenciálnímu nasazení pro ty, kteří jako kněží nebo řeholníci jsou ve svém celibátu pro Krista ohroženi nebo ho již vzdali.

Při panenském způsobu života se jedná o vědomé *ano* k osamělému životu pro Pána a ve vnitřním spojení s ním, o které se ovšem v modlitbě často tvrdě a stále znovu zápasí, o *ano* v zastoupení mnoha osamělých lidí v našem světě, aby je Bůh vykoupil z jejich zatrpklosti a pocitu nesmyslnosti.

Zvláštním polem působnosti duchovního rázu je pronásledovaná církev. Panna patří k těm, kdo stojí před Bohem v modlitbách za utiskované křesťany a jejich pronásledovatele. Neboť ženichem panny je Ukřižovaný. Co od něho přijímá, je z vnitřního sjednocení s ním určeno k předávání celému světu, zvláště trpícím lidem. Jako Maria a ve spojení s ní má *virgo consecrata* své místo pod křížem.

Její vnitřním působištěm je zároveň vždy večeřadlo. Vně sice bez společenství, přece však tím intenzivněji, žije jako *virgo orans* v jednotě s prosebníky všech dob a míst. Jménem mnohých chválí a velebí Boha a vyprošuje, opět ve spojení s Matkou Pána, Ducha svatého světa a církvi, zvláště také těm, kdo ji z vůle Boží vedou.

Věrně vytrvat v takovém životě a v takové službě, také, a právě v temnotě víry, bez citelné blízkosti Pána, je možné jen s pomocí nosné lásky k Ježíši Kristu, k Marii, k církvi. Ale to všechno *virgo consecrata* „nemá na skladě“. Každodenně si to musí vyprošovat a znovu přijímat.

Tuto malou skicu nechť zakončí slova ženy, kterou L. Bouyer nazval světicí, darovanou církvi právě s ohledem na tuto formu zasvěceného života – Madeleine Delbrél.¹⁴ Bohu zasvěcené ženy mají podle Madeleine být:

---

¹⁴ Bouyer L., *Tamtéž*, 81

„Lidé, kteří v Kristu nemají žádné jiné povolání než výlučně patřit Bohu, být mu k dispozici, vše konat pro něho, v církvi a ve světě žít evangelium.

Lidé, jejichž smyslem života je činit vše pro to, aby ... Kristus byl jejich první láskou, aby milovali, co on miluje a jak on to miluje, kteří jsou stále připraveni vykročit kamkoli a k čemukoli, co se líbí Bohu, kteří žijí evangelium stále nově objeovované...

Lidé, kterým stačí Bůh ve světě, který pokládá Boha za nic, lidé, kteří se vzdali normálního života proto, aby poslouchali (sice špatně, ale tak dobře jak jen jsou schopni) evangelium předávané církví.

Lidé, kteří uprostřed ostatních, sobě rovných, jsou přemoženi Bohem...

Chtějí – v té míře, jak chce Bůh – „pohoršení a bláznovství kříž“. Nepřejí si budovat města; sami jsou živými kameny na zemi pro pravé město svého Boha.“¹⁵

„Středem tohoto života, jeho radostí a podstatou bytí, bez něhož by byl marný, je odevzdání sebe sama Bohu a Ježíši Kristu; ponoření ve světě, částičky lidstva, vydání všemi svými vlákny, obětování, vyvlastnění. Ostrůvky Boží přítomnosti poskytující Bohu místo. Věnující se proto především klanění. Přijímají tíhu mystéria božského života až k rozdrčení. V temnotách všeobecné nevědomosti jsou ohnisky uvědomění vlastního bytí. Poznávají, že zde se uskutečňuje vlastní akt vykoupení; věří jménem světa, doufají za svět, trpí v zastoupení světa“, modlí se za svět ... „Pro Boha milujeme svět. Chceme jej odevzdat nebi.“¹⁶

DOPORUČENÍ NĚMECKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE PRO UDĚLOVÁNÍ PANENSKÉHO ZASVĚCENÍ ŽENÁM ŽIJÍCÍM VE SVĚTĚ

V době oslabeného dodržování a zrazování závazků ve světě i v církvi je věrnost svazku s Kristem a církví zahrnující celého člověka důležitou skrytou a zástupnou službou celku. Je pravděpodobné, že takových povolání (k panenskému zasvěcení ve světě) nebude velký počet, ale zcela zřejmě jsou Božím darem církvi právě v dnešní době rostoucí sekularizace všech oblastí života.

Podle kán. 605 CIC mají diecézní biskupové rozeznávat tyto nové dary zasvěceného života, které Duch svatý svěřuje církvi, a zajišťovat je vhodnými opatřeními.

---

¹⁵ Delbrêl M., *Frei für Gott*, Einsiedeln 1976, 26n

¹⁶ Delbrêl M., *Tamtěž*, 14n

Německá biskupská konference dává na vědomí diecézním biskupům (kromě informací uvedených v informační skice DDr. Barbary Albrechtové):

Panenské zasvěcení – *benedictio constitutiva* – nepropůjčuje úřad ani neustanovuje nikoho k určité církevní službě. Netýká se především činnosti, ale bytí člověka ve svědectví a *présence* (L. Bouyer). Životní styl zasvěcené panny je třeba chápat jako výrazný signál a znamení panny církve, která v modlitbách a svědectví života vyhlíží zde na zemi přicházejícího Pána a vědomě se připravuje pro svého ženicha.

Panna přijímá povinnost sloužit církvi tam, kde žije, přiměřeně své situaci: především snahou o intenzivní věrohodný duchovní život a skutky lásky. Apoštolsky je činná podle svých možností. Naléhavě se jí doporučuje Denní modlitba církve, zejména ranní a večerní chvály, pravidelné rekolekce a exercicie.

Vztah mezi diecézním biskupem a pannou je výlučně duchovní. Z panenského zasvěcení neplyne nárok na zaměstnávání panny biskupem ani na vztah podobný tomu, který vzniká mezi biskupem a apoštolskou pomocnicí.

Má-li biskup podstatné důvody proti udělení panenského zasvěcení, je třeba to žadatelce sdělit po prvním kontaktu.

Diecézní biskup ustanovuje pannám mentora v osobě kněze, který působí jako poradce, zprostředkovává informace, pomáhá biskupovi při zkoumání žadatelek a provází je během kandidatury. Koná pro kandidátky a zasvěcené panny rekolekce a příležitostně poskytuje také individuální duchovní pomoc. Pro zabezpečení duchovního života panen má mentor vědět o spiritualitě a duchovním zázemí každé z nich.

Příprava, zkoumání předpokladů:

- lidských – psychické zdraví, integrovaná sexualita, osvědčená čistota, zdravý postoj k manželství, schopnost sebeobětování a snášení těžkostí a osamělosti, vnitřní stálost a věrnost, schopnost správného úsudku, život ve spořádaných rodinných a zaměstnaneckých podmínkách, ochota k jednoduchému životnímu stylu, věk 30-50 let
- náboženských a církevních – snaha následovat Pána, osobní víra, soulad s učením a životním řádem církve, aktivní účast na životě obce, denní modlitba, pravidelná četba Písma, časté přijímání svátosti smíření, snaha žít ve službě církvi a bližním

Zkouška žadatelky, kterou provádí mentor, důvěryhodná osoba navržená pannou (kněz, řeholnice, zasvěcená panna nebo někdo z laiků), jedna nebo více osob z prostředí, v němž panna žije, jmenovaná biskupem podle návrhu mentora.

O výsledku informuje mentor biskupa. Příkládá písemnou prosbu žadatelky o připuštění ke kandidatuře a její ručně psaný životopis, dále sdělení žadatelky, zda již takovou prosbu vznesla na jiného biskupa – pokud ano, pak i jeho informaci, křestní a biřmovací list, svědectví faráře. Hlasy všech svědků zkoušky. Zkouška je zakončena rozhovorem s biskupem.

Připustí-li biskup žadatelku ke kandidatuře, rozhodne po poradě s mentorem o době, způsobu a průvodci přípravy. Připuštění ke kandidatuře nebo odmítnutí, případně rozhodnutí o průběhu kandidatury, je žadatelce sděleno písemně.

Obsah přípravy

Prohloubení života s Kristem na základě víry církve, prohloubení života z Božího slova, modlitby a rozjímání, získání zběhlosti v modlitbě Denní modlitby církve, prohloubení života z ducha evangelijních rad, uvedení (resp. prohloubení) do služby v rámci církve, odpovídající životní situaci kandidátky, získání (nebo zkvalitnění) důkladných znalostí v církevní věrouce a mravouce, o existenci a historii stavu panen a o liturgii panenského zasvěcení.

Příprava nemá být kratší než jeden rok. Po jejím skončení zpráva duchovního průvodce kandidátky a její písemná žádost o připuštění k panenskému zasvěcení. Pohovor s biskupem, po něm písemné sdělení kandidátce (v případě souhlasu s udáním místa a času obřadu). Informace mentorovi. Zjistí-li biskup, že žadatelku nemůže nebo ještě nemůže zasvětit, není povinen jí sdělovat důvody.

Po obřadu dostane panna písemné potvrzení a je zapsána do registru zasvěcených panen.

Z vážného důvodu může zasvěcená panna požádat diecézního biskupa o dispens od zasvěcení. Při závažném provinění proti víře nebo životu v zasvěcení může diecézní biskup propustit ze stavu panen při analogickém užití kán. 729 CIC. Informace mentorovi.

Barbara Albrecht OV (1926-2012)

*Plenární zasedání Německé biskupské konference
Fulda 23.-26. 9. 1985*

Z němčiny přeložila Zdenka Munzarová

ZASVĚCENÝ ŽIVOT PRO ŽENU, KTERÁ ŽIJE SAMA?

Alex Stenson

O CO SE JEDNÁ

V době, kdy se velmi diskutuje otázka kněžského svěcení žen, je zajímavé, ale snad ne až tak překvapivé, že si získává trochu pozornosti obnovený Obřad zasvěcení panen.

Ve zřeknutí se manželství pro Boží království dal Ježíš církvi drahocenný dar. Toto povolání má rozličné formy a není pro každého (*Mt 19,11*). Ačkoliv zasvěcený život v autonomii a samotě existoval ve východní i západní církvi od nejstarších dob, římská církev uznávala spíše skupiny řeholníků než jednotlivce. Revize obřadu zasvěcení panen byla formálně nařízena II. vatikánským koncilem (*viz SC, čl. 80*). Poté byl obřad zveřejněn Kongregací pro bohoslužbu a svátosti 31. května 1970 a promulgován 6. ledna 1971.

V úvodu k obřadu čteme:

Již v prvotní církvi vyvstala potřeba zasvěcovat panny. Byl proto pořízen slavnostní obřad, prostřednictvím kterého se panna stane Bohu zasvěcenou osobou, znamením, které odkazuje na lásku církve ke Kristu a obrazem nebeské snoubenky na konci časů v budoucím věku. Prostřednictvím zásvětného obřadu dává církev najevo, jak velice si váží panenství, úpěnlivě prosí o Boží milost pro panny a vroucně se modlí o vylití Ducha svatého.

Kodex kanonického práva z roku 1983 obsahuje toto ustanovení:

Kán. 604 § 1. K těmto způsobům zasvěceného života přistupuje stav panen, které vyjádřily posvátné předsevzetí důsledněji následovat Krista a byly od diecézního biskupa podle schváleného liturgického obřadu zasvěceny Bohu, mysticky se zasnoubily Kristu, Božímu Synu, a oddaly se službě církve.

§ 2. Panny mohou vytvářet společenství, aby věrněji zachovávaly svá předsevzetí a navzájem se podporovaly se službě církvi, odpovídající jejich stavu.

Ustanovení pro panny se nachází v tom oddílu kodexu, ve kterém se mluví o řeholnicích, a na panny se může z mnoha praktických důvodů pohlížet jako na autonomní či o samotě žijící řeholnice. Je příznačné, že církevní právo tím, že mezi zasvěcené zahrnuje ty, kdo nežijí za klášterními zdmi, nás vede k samé podstatě zasvěceného života.

Papež Bonifác v roce 1298 nařídil, že všechny řeholnice jakéhokoliv řádu či kongregace mají žít v klášteřích s přísnou klauzурou. Tato podoba řeholního

života se udržela do dnešní doby. Tehdy bylo nemožné, aby se žena zasvětila Bohu a službě církvi bez toho, že by žila ve společenství. Zasvěcený život – to znamenalo život v klášteře se slibem chudoby, čistoty a poslušnosti a nějakou formou klauzury. Mnoho zakladatelek zápasilo s tímto ustanovením. Některým se podařilo vypořádat se s tímto zákonictvím, které jim bránilo sloužit potřebným, některé musely přijmout klauzuru. Úsilí tzv. aktivních řádů, a především sekulárních institutů umožnilo ženám zasvětit se úplně Bohu bez podpory tradičního komunitního života. Z tohoto pozadí pak vyrůstá nařízení papeže Pavla VI., že má být obnoven ritus zasvěcení panen.

Zasvěcená panna veřejně a slavnostně skládá do rukou biskupa před shromážděným společenstvím věřících slib doživotního panenství a žije sama ve světě. Místní biskup je reprezentantem shromáždění. On přijímá její zasvěcení jménem věřících. Má ji chápat stejně jako své řeholnice a ujistit se, že je přijímána a podporována místní církví. Zdá se vhodné, aby on sám nebo prostřednictvím delegované osoby dohlížel na to, aby zasvěcené panny rostly a vytrvaly ve svém povolání. Zasvěcená panna však nemusí žít až do smrti v jeho diecézi ani nemusí být diecézí zaměstnávána. Může žít sama nebo se svými rodiči a rodinou. Může „patřit“ k nějakému řeholnímu domu nebo žít společně s dvěma či třemi dalšími zasvěcenými pannami. Ritus umožňuje kandidátce úplně se zasvětit Bohu bez nutnosti života v komunitě.

PROČ USILOVAT O ZASVĚCENÍ?

Důvodem tohoto zasvěcení je uschopnit kandidátku k dokonalejšímu sjednocení s Kristem a hlubšímu odevzdání se službě církvi a lidem skrze skutky duchovního a tělesného milosrdenství. Je to povzbuzení k horlivosti ve službě šíření Božího království a přinášení Kristova ducha světu. Kandidátka se může úplně odevzdat službě církvi a svým bratřím a sestrám. Zasvěcení nepopírá manželství. Je spíše vstupem do vztahu novozákonní smlouvy s Bohem a těmi, se kterými se panna setkává. Tato smlouva zahrnuje celou její osobnost, vůli, mysl, intelekt, city a tělo. Je to duchovní a tělesná smlouva s Bohem – úplná konsekrace celé osoby. Vyžaduje doživotní čistotu, která jí umožňuje obrátit se od srdce rozdělujících podmínek sekulárního stavu k jednotě srdce podobné jako u řeholníků.

Při veřejném slavení zasvěcení žena slavnostně potvrzuje před křesťanským shromážděním a svým biskupem své rozhodnutí k určitému způsobu života, který už po nějakou dobu žije. Její povolání, jakkoliv je podstatně osobní, přestává být privátní záležitostí a získává oficiální schválení církví a místo v ní. Základním pravidlem jejího života – její řeholí – se stává evangelium. Panna se stává zvláštním znamením Kristovy lásky a zřetelnějším svědkem zaslíbení Božího

království, které přichází a již je zde. Tohoto cíle panna dosahuje intenzivním životem modlitby (včetně Denní modlitby církve), slavením eucharistie, čtením Písma svatého, umrtvováním a apoštolskou činností.

KDO MŮŽE PŘIJMOUT ZASVĚCENÍ?

Pro ženu žijící ve světě se požaduje:

- a) aby nikdy předtím neuzavřela manželství
- b) aby vzhledem ke svému věku, rozvážnosti a charakterovým vlastnostem byla shledána za způsobilou k zavázání se k životu v celibátu ve službě církvi a svým bližním
- c) aby byla k zasvěcení připuštěna místním biskupem. Ten má určit, k čemu se kandidátka zavazuje přijetím života v doživotním panenství.

Slavnostní konsekrační modlitba mluví o její závislosti na Bohu samotném – srdci tohoto povolání:

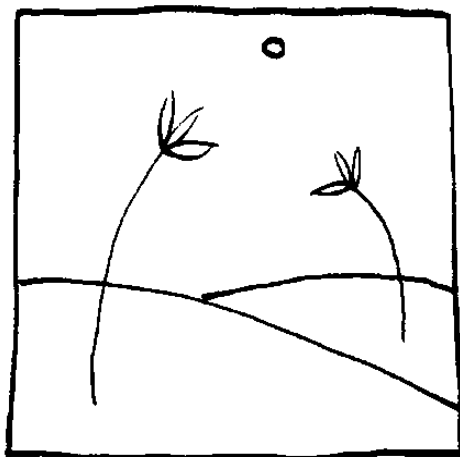
*At' je tvůj Svatý Duch naplní
prozíravou skromností,
moudrou dobrotou,
rozvážnou vlídností
a svobodně zachovávanou čistotou.
At' hoří láskou,
ale at' mají zalíbení jen v tobě.
At' si pro svůj život zaslouží chválu,
ale at' po ní netouží.
At' tě oslavují svatostí těla i čistotou duše,
at' je láska vede k tomu, aby ti oddaně sloužily
a chránily se toho, co by tě mohlo zarmoutit.
Bud' jejich slávou, jejich radostí, jejich touhou,
ve smutku jim bud' útěchou,
v nerozhodnosti rádcem,
v bezpráví obhájcem;
v protivenstvích at' u tebe nacházejí trpělivost,
v chudobě hojnost;
v hladu bud' jejich pokrmem,
v nemoci lékem.
V tobě at' mají všechno,
vždyť si tě vyvolily nade všechno.
Skrze tvého Syna ...*

Zasvěcená panna slouží své diecézní církvi častou a vytrvalou modlitbou za manželské páry, za obnovu rodinného života, za duchovní růst mladých lidí, za povolání ke kněžství a zasvěcenému životu, za mír ve světě. Je ideální kandidátkou pro to být mimořádným služebníkem eucharistie a pro podobné úkoly. Může se velmi aktivně angažovat v laickém apoštolátu např. jako členka Mariiny legie, Společnosti sv. Vincence z Pauly, farní rady apod.

Její život je povoláním k věrnosti v žití nového přikázání „milujte se navzájem, jako jsem já miloval vás“ (Jn 15,12). Má být připravena dát všechno pro to, aby ti, s kterými se setká, byly dotčeni Kristovou láskou. Nemá nikdy podceňovat dopad a moc svého sebeodevzdání, jakkoliv se zdá být nepatrné a nevýznamné. Nemá ji děsit obrovský nedostatek lásky ve světě kolem ní. V evangelijním příběhu o chlapci s pěti chleby a dvěma rybami se píše: „Řekne mu Ondřej, bratr Šimona Petra: „...ale co je to pro tolik lidí!““ (Jn 6,8-9). A přece Kristus čekal na toto gesto, zdánlivě bezvýznamný dar, aby ukázal svou moc a nasýtil hladové. Zasvěcená panna dává vše, co může – celé své bytí – skrze laskavost, jemnost, odpuštění, milosrdenství a lásku, skrze obvyklou apoštolskou činnost, a tyto jsou mocí Kristovou proměněny a stávají se důležitým kanálem milosti pro svět. Tak „nese ovoce, které zůstává“ (Jn 15,16).

Msgr. Alex Stenson

*Informační materiál arcidiecéze Dublin
Z angličtiny přeložila Martina Vintrová*

ZASVĚCENÉ PANENSTVÍ V CÍRKVI

Boguslaw Nadolski

Učení Kristovo o dobrovolné čistotě (*Mt 19,10-12*) nezůstalo bez odezvy. Život v čistotě, diametrálně odlišný od rabínského učení, existuje v křesťanských komunitách už v apoštolské době.¹⁷ V době církevních Otců se dá mluvit o rozkvětu panenství. Jeho existence s sebou přináší i teologické úvahy. Ti, kdo žijí v panenství, tvoří zvláštní stav – *ordo virginum*. V Palestině a Sýrii se tyto skupiny nazývaly *partheon*. Cyprián z Kartága píše spis *De habitu virginum*. Počínaje Tertuliánem se v teologii objevuje výraz *sponsa*, který bude mít pro teologii panenství velký význam. Tato otázka souvisí s tím, že ve 3. století se v tehdy platném římském právu rozlišovalo mezi manželkou (*uxor, coniunx*), se kterou se žije tělesně, a manželkou, se kterou se tělesně nežije – ta byla označována slovem *sponsa*.

Otcové používají tyto výrazy: *propositum virginitatis, sponsa Christi, Christo dedicata, virgo Christo maritata, Deo nupta, sacrata Dei virgo. Virgo sacra* se postupně mění v *sanctimonialis*.

Nejstarší zmínky o zvláštní celebraci zasvěcení panny pocházejí z let 350-400,¹⁸ když papež Liberius konsekruje v bazilice sv. Petra v Římě Marcelinu, sestru sv. Ambrože. Z listu papeže Siricia dále plyne, že tyto obřady se obvykle konaly o slavnostech Božího narození, o Zjevení Páně a o Velikonocích. Ceremonie byla prostá, ale nepostrádala vznešenost. Z téhož listu se také dovídáme, že při obřadu se konalo *velatio (velare, velari)* – zahalení panny závojem, který byl předtím složen na oltáři. Struktura obřadu měla vzor v obřadu svatebním. (M. Davy¹⁹ uvádí, že do XII. století se užíval při uzavírání manželství a při zasvěcení panen tentýž obřad.) Užívají se výrazy *consecratio, benedictio* nebo *velatio*.²⁰ Užívalo se jich až do X. století. Ve XII. stol se setkáváme také s výrazem *ordinatio*, který se však objevuje jen přechodně. Neužívá se již výrazu *velatio* a záměnně se užívají výrazy *consecratio* a *benedictio*. Opuštění výrazu *velatio* souvisí s obohacením ceremonie přijetí závoje, která původně byla jediná, o jiné obřady (předání koruny, prstenu). Obřad zasvěcení panen v Durandově

---

¹⁷ Calabuig J. M., Barberi R., *Verginità consecrata nella Chiesa*, in: *Nuovo dizionario di liturgia*, Roma 1984, 294-314.

¹⁸ *Tamtéž*, 295.

¹⁹ *Initiation à la symbolique romaine*, Paris 1977, 233.

²⁰ Metz R., *La consécration des vierges dans l'Église romaine*, Paris 1954, 48-60.

pontifikálu používá termín: *De benedictione et consecratione virginum*. Tento název mu dal ve XIII. století Agostino Patrizzi Piccolomini, kterého Innocenc VIII. pověřil úpravou pontifikálu. Piccolomini se opíral o práci Duranda. Tento termín se užíval až do vydání obřadu po II. vatikánském koncilu, kdy se název obřadu ustálil na *Ordo consecrationis virginum* (6. ledna 1971). Ustálení jednotného názvu má souvislost také s vydáním konstituce Pia XII. *Sponsa Christi* (12. listopadu 1950) o panenství zasvěceném Bohu. Tato konstituce způsobila, že obřad zasvěcení panen, který se od XV. století nezměnil, se znovu stal předmětem zájmu ze strany liturgistů.

1 NEJSTARŠÍ TEXTY OBŘADU ZASVĚCENÍ

První texty obřadu pocházejí teprve z V. až VIII. století²¹ Nacházejí se v Libelli z Verony. Obsahují dva mešní formuláře: první se užíval 29. června o slavnosti svatých apoštolů Petra a Pavla a má vlastním *Hanc igitur*, druhý je určen na konec září, má název *Ad virginem sacram*, a obsahuje kolektu a dlouhou žehnací modlitbu *Deus castorum corporum benignus habitator*, která se vzhledem k teologickému bohatství svého obsahu bude opakovat i v jiných dokumentech včetně obřadu vydaného po II. vatikánském koncilu.

Gelasiánský sakramentář obsahuje tři mešní formuláře. Přejímá žehnací modlitbu z Libelli z Verony a kolektu.

Dodejme, že od IV. století se v církvi setkáváme se dvěma kategoriemi panen zasvěcených Bohu. Jedny zůstávaly ve světě, druhé žily ve společenstvích v klášteře. Jedny i druhé mohly být zasvěceny biskupem a při zasvěcení se používal stejný obřad. Zdá se, že Marcelina, sestra sv. Ambrože zasvěcená papežem Liberiem, nežila v klášteře.

2 ZASVĚCENÍ PANEN V ŘÍMSKO–GERMÁNSKÉM PONTIFIKÁLU

V tomto pontifikálu v X. století nalézáme dva obřady zasvěcení panen:²² jeden určený pro osoby žijící v panenství ve světě, druhý pro osoby žijící v klášteře. Co se týče řeholnic, byly biskupovi představovány rodiči. Před začátkem obřadu po graduale řeholnice přicházela k oltáři v doprovodu osoby zvané *adstipulator*, která dosvědčila souhlas rodičů se zasvěcením (činilo se tak v návaznosti na římský zvyk *traditio puellae*). Pontifikál předpokládal požehnání závoje, šatu (tři modlitby), zpěv antifony *Suscipe me, Domine*, litanie a žehnací

---

²¹ Calabuig J. M., *Consecratione delle vergini*, in: *Nuovo dizionario di liturgia*, 295-296.

²² *Tamtéž*: 296-297; Nocent A., *La consécration des vierges*, in: Martimort A. G., *L'Église en prière, III, Les sacrements*, Paris 1983, 229-231.

modlitbu (text z Libelli z Verony). Po žehnací modlitbě se biskup tázal kandidátky, zda je připravena plně přijmout odpovědnost vyplývající ze závazku. Poté, co obdržel souhlasnou odpověď, následovalo předání závoje a zpěv tří antifon – po každé z nich se biskup modlil příslušnou modlitbu. Po třetí antifoně odevzdal panně korunu (věnec) a prsten. Při přípravě darů panna přinášela svíci. Po svatém přijímání se pro ni uchovávaly svaté způsoby, aby mohla přijímat po osm následujících dní. Obřad pro osoby žijící ve světě nepředpokládal představení biskupovi ani předání koruny a prstenu.

3 DALŠÍ ROZVOJ OBŘADU – DO ROKU 1970

Po reformách liturgie v XI. století pontifikály z XII. století nerozlišují obřad zasvěcení panen pro panny žijící v klášteře a ve světě.²³ Tento stav zůstal až do vydání nového obřadu v roce 1970. Na počátku XX. století chtělo mnoho osobností v církvi (mimo jiné kardinál Mercier a biskup Maermillod) navázat na starobylou praxi zasvěcování panen žijících ve světě. Kongregace pro bohoslužbu v dopise z 25. března 1927 odpověděla, že obřadu *De benedictione et consecratione virginum*, který se nachází v Římském pontifikálu, nelze použít pro zasvěcení panen žijících ve světě. Podobné stanovisko zaujal Pius XII. v konstituci *Sponsa Christi* z roku 1950. Tento pohled se změnil díky *Ordo consecrationis virginum* z roku 1970.

V zásadě je možné říci, že vývoj obřadu zasvěcení panen skončil ve XIII. století s vydáním Durandova pontifikálu. Římský pontifikál Piccolominiho a všechny další až do roku 1970 nepřinesly kromě drobných modifikací zásadní změny. V roce 1497 byl vložen zpěv *Veni Creator*, v roce 1520 byla (z iniciativy dominikána Castellaniho) doplněna anathema proti tomu, kdo by se odvážil pohnout pannu k porušení slibu. Je to nejtvrďší anathema v římské liturgii a připomíná největší anathemy ze Starého zákona. Od roku 1595, kdy byly provedeny drobné změny v rubrikách, obřad již nebyl modifikován.

Durandův pontifikál předpokládal²⁴ v předvečer obřadu rozmluvu s pannou týkající se jejího věku (v Africe se praktikovalo přijetí v 25 letech), intence a *integritatis carni*. Obřad samotný začínal po graduale. Biskup volal panny trojím „venite“ a kandidátky odpovídaly „et nunc sequimur“. *Paranymphes* přiváděly panny před biskupa. Po homilii následovaly otázky ohledně svobodného rozhodnutí k tomuto kroku. Žehnací modlitba byla přejata z Libelli z Verony. Předpokládalo se předání prstenu, koruny, později byla přidána již vzpomínaná

---

²³ Metz R., *Le nouveau rituel de consécration des vierges, sa place dans l'histoire*, LMD 110 (1972) 15-98.

²⁴ Nocent A., *Tamtéž*, 323.

anathema. Přinesení svíce při přípravě darů a svatě přijímání probíhaly stejně jako v Římsko-germánském pontifikálu, po mši svatě následovalo předání panen představené.

Vývoj obřadu zasvěcení panen neprobíhal chaoticky. Liturgisté se inspirovali obřadem svátosti manželství a částečně obřadem svěcení kněží (*ordinatio*).²⁵ Nešlo o vnější napodobení obřadů, ale o vyjádření hloubky teologického obsahu panenského svazku s Kristem a jeho nadpřirozené plodnosti. V době, kdy se v církvi vstupovalo do manželství skrze požehnání a přijetí závoje (*velatio*), obsahuje stejné obřady i *ordo consecrationis virginum*. V dalších dobách navazuje doprovázení panen *paranymphes*, jak jsme viděli v Durandovi, na *pronuba* nebo *nympheutria* v manželství. Objevuje se také předání prstenu a koruny. Doprovázení panen k oltáři je zase inspirováno obřadem *deductio in domum mariti* z obřadu svátosti manželství. Když se v době renesance začal nosit prsten na levé ruce, v *ordo consecrationis virginum* zůstal starý zvyk nosit prsten na pravé ruce. Vložení zpěvu *Veni Creator* bylo vzato z kněžského svěcení, stejně jako uchovávání svatého přijímání po osm dní či předání knihy Liturgie hodin.

Ze zvláštních modliteb je dobré vyzvednout modlitbu litaní, kterou vypracoval autor Římsko-germánského pontifikálu. Obsahovala slova *benedicere, consecrare*, od XIII. století též *sanctificare*. Pontifikál z roku 1595 vypustil slovo *consecrare*.

Po žehnací modlitbě následovalo obnovení slibu čistoty pro osoby žijící ve světě, nebo profese pro řeholnice. Poprvé toto obnovení zmiňuje Římsko-germánský pontifikál. Obřad zasvěcení panen tedy nebyl totožný se složením slibu čistoty, ke kterému docházelo dříve.

4 ORDO CONSECRATIONIS VIRGINUM Z 31. KVĚTNA 1970

Krátký nástin vývoje obřadu zasvěcení panen nám pomáhá odůvodnit ustanovení II. vatikánského koncilu: „Ať je upraven obřad zasvěcení panen, který je v Římském pontifikálu.“ (*SC 80*). *Ordo consecrationis virginum* (*OCV*) z roku 1970 je realizací tohoto nařízení.

OCV přináší sjednocení terminologie. Odstupuje od tradičního *benedictio et consecratio virginum* ve prospěch *consecratio*. Tento výraz znamená ohodnocení tohoto celkového odevzdání se Bohu.²⁶ Důležitější je však návrat k tradici, která

---

²⁵ Metz R., *Tamtéž*, 105-107.

²⁶ *Ordo consecrationis virginum*, Città del Vaticano 1970; Metz R., *Tamtéž*, 88-116; Calabuig J. M., *Tamtéž*, 300-309; Nocent A., *Tamtéž*, 234-237; Triacca A. M.,

obřad zasvěcení zamýšlela jak pro panny žijící ve světě, tak pro panny v klášteřích.

Struktura obřadu je následující (stejná pro řeholnice i panny žijící ve světě, v případě řeholnic jsou jen drobné změny):

- pozvání panen (*appellatio*)
- homilie o daru panenství (navržená homilie vychází z textu sv. Cypriána *De habitu virginum*)
- otázky (*interrogationes*)
- litanie
- obnovení slibu čistoty nebo řeholní profese
- slavnostní zasvěcení
- *traditio* znaků zasvěcení

Ze struktury obřadu zmizelo *Veni Creator* a předání věnce.

Obřad se má konat během mše svaté podle vlastního formuláře (bez vlastní preface). Vykonavatelem obřadu je podle práva biskup kvůli zdůraznění teologálního svazku s Kristem a církví (biskup je znamením celého Krista). V tomto kontextu je chápáno též určení katedrály jako místa zasvěcení. Vykonavatelem obřadu může být i kněz, ale spíše výjimečně.

OCV obsahuje formální a právní podmínky pro zasvěcení (vyžaduje, aby kandidátky nikdy předtím neuzavřely manželství a vedly život, který neodporuje stavu čistoty, a ne, jako v Durandově pontifikálu, fyzickou integritu). Řeholní profese má předcházet zasvěcení, které je odpovědí Boha na skutek člověka, jenž je ostatně činěn z Boží iniciativy a z moci Ducha svatého.

Výmluvný je též den doporučený pro obřad. *Ordo* doporučuje dny ve velikonočním oktávu, slavnosti spojené s tajemstvím vtělení a svátky Panny Marie, která je *Sponsa Verbi*.

Zásvětná modlitba má tři části: anatemickou, epikletickou a přímlyvnou. Ukazuje panenství jako anamnezi tajemství zasnub Krista a církve skrze velikonoční tajemství – *persona sacra signum transcendens amoris Ecclesiae erga Christum (Praenotanda, 1)*. Výrazně je vyzdvížena role Ducha svatého v rozhodnutí k zasvěcení a ve vytrvání, a k realizaci svědectví o Kristu a církvi. A. Triacca analyzoval zásvětnou modlitbu nejen pod úhlem *anamnesis* a *epiklesis*, ale také účasti (*methexis*). Tato *methexis* je obětující se (*oblativa*), má kultický charakter, směřuje ke službě: Bohu, Kristu, církvi, všem bratřím a sestrám a všem lidem. Tak se účast stane plodnou (*fecunda*).

Texty biblické i euchologické ukazují panenství jako: a) dar od Otce, b) snoubenecký svazek s Kristem (*OCV* 29, 38, 40, 56), c) konsekraci v Duchu svatém, tajemství zvláštního svazku *virgo sacrata* s církví – snoubenkou Krista, v církvi pak s Pannou Marií, d) znamení, obraz, symbol eschatologické skutečnosti (*OCV* 29, 30, 38).

Je třeba zdůraznit, že *OCV* charakteristicky uznává souvislost manželství a panenství. Panenství realizuje konečnou skutečnost, ke které manželství směřuje a kterou naznačuje (*res*). Je to sjednocení s Kristem: láska, která se realizuje ve vztahu Krista a církve.

5 ZASVĚCENÍ PANEN V JINÝCH CÍRKVÍCH

O monastické konsekraci ve východní církvi budeme mluvit v pojednání o řeholní profesi, pojaté nezvykle hluboko.

Není třeba připomínat kritické výhrady Luthera vůči řeholním slibům. V panenství naproti tomu viděl reformátor trojí hodnotu a úkol.²⁷ Funkční motiv, to je svoboda, jakou dává panenství v odpovědi na volání Pána ke službě církvi a světu, asketický motiv – panenství umožňuje askezi těla, eschatologický motiv – panenství vyžaduje kontemplativní život, činí svobodným pro Boha a jeho království, které přichází. Fenomén „řeholního stavu“ (*Mönchtum*),²⁸ který se objevil na konci XIX. století, a byl podporován hlavními představiteli liberální (H. Harnack) i dialektické (K. Barth) teologie, znamená změnu v chápání tohoto jevu a projevuje se především ve vzniku skupin, společenství, která přijímají „sliby“ a nazývají je nejčastěji zaangažováním. Objevuje se současně hlubší pojetí panenství. Ono je, jako každé povolání, charismatem,²⁹ vede k seberealizaci člověka, jehož podstatu, prostředky, cestu i cíl stanoví křesťanská láska – *agape*, která se projevuje v radikální dispozici pro službu Bohu a lidem, a je také znakem uskutečňování věcí budoucích. 1 Kor 7 a Mt 19,12nn. se stávají Magnou Chartou pro celibát a panenství. Přesnější pojednání, co se týče chápání panenství v protestantismu, by vyžadovalo speciální analýzu vzniku jednotlivých společenství.

---

²⁷ Citace podle Kothgasser A. M., *Christliche Ehelosigkeit in der Kirchen der Reformation*, EL XCV (1981) 421.

²⁸ *Tamtéž*, 435.

²⁹ viz Thurian M., *Ehe und Ehelosigkeit, zwei Dienstordnungen des christlichen Lebens*, Gelnhausen (b.r.w.); Schutz R., *Warten auf das Ereignis Gottes. Aktualisierung der Regel von Taizé*, Freiburg 1972; Kothgasser A. M., *Tamtéž*, 444-458.

BIBLIOGRAFIE

1. *Církevní dokumenty*

Ordo consecrationis virginum, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1970.

2. *Speciální literatura*

Albrecht B., *Jungfrauenweihe für Frauen, die in der Welt leben*, in: *Ordenkorrespondenz* 25 (1984) 298-305.

Augé M., *I riti della professione religiosa e della consacrazione delle vergini*, *RiL* 60 (1973) 326-340.

Croiset M. M., *Virginité et vie chrétienne au regard du rituel de la consécration des vierges*, *LMD* 110 (1972) 116-128.

Leclercq H., *Vierge et virginité*, *DACL* (1953) 15, col. 3094-3113.

Magne J., *La prière de la consécration des vierges „Deus castorum corporum“*, *EL* 72 (1958) 245-267.

Martimort A. G., *Les diaconesses. Essai historique*, Rome 1982.

Metz R., *Le nouveau rituel de la consécration des vierges, sa place dans l'histoire*, *LMD* 110 (1972) 88-115; tentýž, *La consécration des vierges dans l'Église romaine. Etude d'histoire de la liturgie*. Paris 1954; tentýž, *Benedictio seu consecratio virginum*, *EL* 80 (1966) 265-293.

Nocent A., *Il mistero do Cristo nella „Velatio sponsae“ e nella „Velatio virginum“*, *RiL* 55 (1983) 3, 368-377.

Prager M., *Der neue Ritus der Jungfrauenweihe*, *HiD* 28 (1974) 129-135.

Triacca A. M., *Significato teologico-liturgico della „consacrazione cristiana“ della verginità Anàmnisis-Epiclesis-Méthexis*, *EL* 96 (1982) 154-183; tentýž, *Fondamenti liturgico-sacramentali delle forme di „vita do consecrazione“*, *RiL* 60-3 (1973) 287-320.

3. *Pomocná literatura*

Adam A., *Die Jungfrauenweihe*, in: *Grundriss Liturgie*, Freiburg 1985, 226-227.

Nocent A., *La consécration des vierges*, in: Martimort A. G., *L'Église en prière III, Les sacrements*, Paris 1983, 225-238.

Severus E. von, *Feiern geistliches Gemeinschaften*, in: Meyer H. B. (Hg.), *Gottesdienst der Kirche*, T. VIII; Kleinheyer B., *Sakramentaliche Feiern II*, Regensburg 1984, 182-185.

Boguslaw Nadolski SJ (1933-2018)

*Z knihy Liturgika III – Sakramenty, sakramentalia, blogoslawieństwa
Pallotinum, Poznań 1992*

Z polštiny přeložila Martina Vintrová

INDIVIDUÁLNÍ FORMY ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA

STAV PANEN

Jean Baptiste Beyer

Kodex mluví o stavu panen. V právu je to šťastná novinka. Kánon 604 nejenže znovu instaluje starou formu zasvěceného života, o níž mluvili církevní otcové, ale také překonává překážku učiněnou v roce 1921, když od této chvíle umožňuje zasvěcení ženám žijícím ve světě. Navíc schvaluje a posiluje hodnotu nového obřadu veřejně vyhlášeného v roce 1970.

Tento text může být příležitostí k obnově a probuzení zasvěceného života ve světě. V souvislosti s ním však vyvstává řada otázek, které je třeba studovat a jasně vymezit ve vlastním právu, zvláště diecézním. Některými z těchto otázek se zde budeme zabývat.

ŽIVOTNÍ STAV ZASVĚCENÉ PANNY

Zasvěcené panenství je podle kánonu 604 stav zasvěceného života. Není to jedna z nových forem zasvěceného života, které zmiňuje kánon 605. Je to obnova žádoucí a konečně realizovaná. Zasvěcených panen je dnes velký počet a jsou téměř všude. Ubývat jich nebude. Církev za ně přijímá odpovědnost a uznává je. Zdá se tedy normální, že se tento způsob života rozšiřuje a že se znovu formuje *ordo virginum*, tento stav panen, který byl kdysi v církvi velmi známý. Nyní znovunalézá své specifické místo při slavení eucharistie a skrze to pak v životě církve.³⁰

Stav tyto lidi pojí, aniž by se vytvářelo sdružení. Panny se zasvěcují Bohu osobním způsobem a žijí samy nebo v rodině. Jejich život není poustevnický nebo samotářský. Koncil je neměl na mysli, když mluvil o samotářském životě (*LG n°43a; PC n°1b*). Samozřejmě se mohou sdružovat, jak předpokládá paragraf 2 kánonu, což se nezdá být žádoucí, jak ještě uvidíme.

---

³⁰ Viz Beyer J., *Du Concile au Code de droit canonique*, Paris, Tardy, 1985, 127

SANCTUM PROPOSITUM

Obřad přijal jako formu závazku starodávné *sanctum propositum*. Je třeba blíže vymezit jeho podstatu a rozsah. Při slavení zasvěcení jsou různé prvky *sanctum propositum* vysvětlovány. Počínaje otázkou biskupa je zřejmé, že tento závazek je trvalý, že se jedná o stabilní formu života ve službě Pánu a církvi. Kristus je ženich, a tak se panna stává nevěstou.³¹

Navíc tento závazek obsahuje následování Krista podle evangelia, a tak život zasvěcených panen bude svědectvím a zjevným znamením budoucího království.³² Jde o zasvěcení se Ježíši Kristu, Synu Boha nejvyššího, ve kterém panna spatřuje svého ženicha.³³

Tento život následování Krista předpokládá zasvěcení v trojím smyslu: Bůh nalézá, povolává a posvěcuje ty, které následují Krista co nejtěsněji; panny, které odpovídají na toto povolání se zasvěcují Kristu a skrze něho Otci. Církev stvrzuje toto láskyplné zasvěcení a liturgicky je žehná. Toto liturgické požehnání nemůže oslabit nebo setřít význam základního úkonu teologální lásky. Ve skutečnosti zasvěcení života nezávisí na tomto požehnání, které není příčinou, ale konečným stvrzením.

Modlitba litaní umožňuje ještě lépe pochopit smysl panenství v tomto pojetí: připodobňovat se stále více Kristu, ženichu církve, udržovat a rozhojňovat panenskou lásku v církvi, upevňovat mezi křesťany naději na vzkříšení a život budoucího věku, zvětšovat počet a rozmnožovat velkodušnost těch, kteří zachovávají evangelijní rady.

Jsou tyto rady výslovně vyjádřené v zasvěcení panen? Jde o obětování se Bohu, v němž se panny darují v čistotě: „Vyjadřuji před vámi a před církví své neodvolatelné rozhodnutí žít v čistotě a následovat Krista.“ Z toho lze vyvodit závěr, že jde o profesi neboli veřejné prohlášení úmyslu žít v čistotě před biskupem a církví, kterou biskup představuje, aby následování Krista bylo úplné. V tomto pojetí nejde o slib v přísném slova smyslu, ale o prohlášení úmyslu v přítomnosti Boží a před tváří církve.

Pro větší porozumění dosahu tohoto závazku je třeba přihlédnout k zásvětné modlitbě, v níž se sice hovoří o tělesné čistotě, ale více se zdůrazňují duchovní hodnoty, které zasvěcené panenství předpokládá – žít v přítomnosti Boží jako anděl před jeho tváří. Francouzský překlad omezil vnitřní obsah latinského výrazu, který mluví o povýšení do života podobného životu andělů. Tento

---

³¹ *Obřad zasvěcení panen*, první otázka.

³² *Tamtéž*, druhá otázka.

³³ *Tamtéž*, třetí otázka.

andělský život byl křesťanskou tradicí zdůrazňován. Ta má svůj základ ve slově samotného Krista (viz *Lk 20, 36*).³⁴

V modlitbě se prosí o dar Ducha svatého, o dar ctností – opatrnosti, prostoty, mírnosti a moudrosti, stálosti a jemnosti, zdrženlivosti a svobody – o to, aby panny hořely láskou, kromě Boha nemilovaly nikoho, a snažily se oslavovat v čistém srdci a posvěceném těle toho, který je jejich chloubou, radostí a útěchou v trápení, jejich trpělivostí ve zkoušce, jejich bohatstvím v chudobě, jejich potravou v postu, lékařem v nemoci.³⁵

VYJÁDRĚNÍ EVANGELIJNÍCH RAD V OBŘADU

Zasvěcené panenství se neomezuje jen na čistotu a zdrženlivost, má svůj hlubší smysl v lásce k Bohu, který je hoden chvály, v životě chudoby, odevzdanosti do Boží vůle a Boží lásky a služby lidem. O tom je ostatně zmínka v úvodních poznámkách k rituálu. Panna se zavazuje k životu modlitby, pokání, službě bratřím a k apoštolské práci podle svého vlastního obdarování. Doporučuje se jí slavit liturgii hodin, zvláště laudy a nešpory.³⁶

Obřadem nabízená homilie má svůj význam. Zdůrazňuje zcela zvláštní lásku k chudým, žádá, aby jim panny pomáhaly podle svých prostředků, a stvrzuje, že když se pro Krista zřekly manželství, stávají se duchovními matkami, když naplňují Otcovu vůli a přispívají láskou, aby v mnohých lidech plodily a obnovovaly život milosti.

Body, které obsahuje úvod k rituálu a homilie, se upřesní na základě diecézní směrnice. A tady se naskytá otázka, zda zasvěcené panenství obsahuje pouze závazek čistoty a dokonalé zdrženlivosti? Na tuto otázku je třeba odpovědět negativně, což je založeno na několika aspektech. Jsou v tomto závazku zahrnuty rady chudoby a poslušnosti? V několika aspektech je zdůrazňována chudoba nejen duchovní, ale i materiální. Pomoc chudým ji předpokládá.

Doporučená strohost života směřuje k dobrovolné chudobě podle Kristova příkladu v závislosti na osobním charismatu každé zasvěcené.

Stejnou věc můžeme říci o poslušnosti. Služba Bohu žitá v tomto povolání je služba lidem, apoštolát a oddanost k církvi. Tato poslušnost je závislá na biskupovi, nemá však podobu poslušnosti řádovému představenému. Tato poslušnost se týká celé bytosti.³⁷

---

³⁴ *Tamtéž*

³⁵ *Tamtéž*

³⁶ *Tamtéž*

³⁷ K předmětu této poslušnosti života viz Beyer J., *Les Instituts Séculier*, Paris, 1954.

Hlubším základem k životu podle tří evangelijních rad je radikální láska, která probouzí napodobování Krista, zve k jeho co nejtěsnějšímu následování.³⁸ Dá se říci, že zasvěcení panen vyjadřuje skutečné zasvěcení skrze tři rady. Je ho tedy potřeba uznávat jako formu zasvěceného života. Ovšem všechny tyto aspekty zasvěcení by bývaly mohly být lépe vyjádřeny v obřadu.

DOSAĤ SANCTUM PROPOSITUM

Jak jsme již řekli, jde sice o vyhlášení úmyslu v přítomnosti Boha a církve, přece zde však nemůžeme vidět slib. Takto se lze vyhnout pochybnostem, skrupulím a úzkostem, ke kterým může vést zachovávaní evangelijních rad v osobním životě, který je méně podřízen normám nebo společným pravidlům nějaké skupiny nebo institutu.

Nicméně vážná nevěrnost vůči tomuto závazku by znamenala těžkou vinu, kdyby znevážila nebo odmítla Boží výzvu, na niž odpovídá. Ačkoliv by to nebyla svatokrádež, tento hřích by byl těžký, kdyby zpochybnil celostné sebedarování Bohu. Bude tedy třeba v upřímnosti posoudit dosah nedbalosti v duchovním životě. Všechny hříchy, stejně jako čistota, budou posuzovány podle pravidel křesťanské morálky. Nedá se tedy zamlčet závazek učiněný vůči Bohu v odpovědi na jeho výzvu a v rozhodnutí ho v církvi následovat. Požehnání církve posvěcuje toto rozhodnutí, zasvěcená osoba, která by zhřešila proti svému závazku, by učinila skutek proti svému zasvěcení.

JAK ZASVĚCENÉ PANNY SLOUŽÍ CÍRKVI

Kánon 604 mluví o nějaké službě v církvi jako o předmětu závazku zasvěcené panny. Prvotní a základní službou je jistě osobní zasvěcení učiněné Bohu k jeho chvále a k spáse světa. Pokud jde o konkrétní apoštolskou aktivitu, je třeba především uvést, že panně může být nějaká aktivita nabídnuta, nebo může být o něco požádána, avšak nikdy ne nucena. Služba v církvi, o níž mluví obřad, není žádná konkrétní a předem určená aktivita. Ta by ostatně mohla být na škodu plné přítomnosti ve světě, zvláště pak v rodině. Mohla by také umenšit sílu osobního svědectví a spíše by protirečila osobnímu povolání. Toto povolání může být kontemplativní v tichu a v samotě. Z toho je třeba vyvodit závěr, že diecézní předpis nemůže předpokládat ani ukládat žádnou apoštolskou, pastorační nebo charitativní aktivitu.

---

³⁸ NRT^h 95, 1973

JAK LZE UPŘESNIT KONKRÉTNÍ POVINNOSTI ZASVĚCENÉ PANNY

Kánon naštěstí tuto věc neupřesňuje. Osoba takto zasvěcená může tyto povinnosti určovat. Může je podřizovat schválení svého duchovního vůdce. Některé, jak jsme již řekli, jsou navrženy v obřadu, v jeho úvodních poznámkách. Samozřejmě vedle služby v církvi (různé diecézní, interdiecézní a obecné aktivity) se zdůrazňuje život umrtvování, prodloužená modlitba, půst a abstinence a tělesné pokání podle starých tradic v církvi užívaných.

Božská chvála, liturgie hodin, bude jasněji určena: božské officium celé nebo jen některé speciální hodinky. Co se týče chudoby, ta bude předpokládat, mimo vnitřního totálního zřeknutí se, střídmost života a dělení se almužnou. Poslušnost, jak jsme již viděli, je odevzdanost do Boží vůle, otevřenost druhým, a tato hluboká poslušnost Bohu se realizuje v modlitbě a kontemplaci.

Pokud se vymezují závazky, kromě těch obecnějších, které panna učinila při obřadu zasvěcení, bude dobré se vyhnout veškerému nátlaku.

PŘÍPUŠTĚNÍ K ZASVĚCENÍ PANEN

Přípuštění k zasvěcení je vyhrazeno místnímu biskupovi, který jediný má právo je udělit. Přesto nemůže dělat všechno sám. Může svěřit zkušenému knězi péči o přípravu a formaci kandidátky, která má trvat dostatečně dlouhou dobu, neboť se jedná o trvalý závazek. Je možné určit první závazek, třeba soukromý, pokud se člověk účastní přípravné formace nebo speciální intenzivní formace v rámci třetího řádu.

Měly by se vzít v úvahu kánony 597, 642, 645, § 1 a § 3. Bude muset být zjištěn svobodný stav osoby (srv. kán. 643, § 1-1°, 2° a 5°). Na významu nabývá též kánon 652, § 4. Je časný závazek nutný? Ne nezbytně, avšak může být přijat. V takovém případě je nutné jasně stanovit dosah, trvání a případné zproštění.

Všechny tyto body mohou být obsaženy v diecézní směrnicí. Je však třeba poznamenat, že osoba, která chce žít jako zasvěcená panna způsobem více skrytým, mohla by tak učinit ve třetím řádu pod vedením církevního asistenta řádu. Liturgické zasvěcení v tomto stavu života není nejdůležitější. Ono jediné však uvádí do církevního stavu. Co se toho týče, opravený text schématu z roku 1977 by otevřel širší perspektivu.³⁹

---

³⁹ Viz *Comm.*, 11 1979

JE SDRUŽENÍ ZASVĚCENÝCH PANEN ŽÁDOUCÍ?

Kánon 604, § 2 počítá s možností diecézního sdružení zasvěcených panen. To neznamena společné bydlení, společnou činnost, představené nebo zodpovědné. Pokud existuje sdružení, bude vždy existovat nějaké vedení. Může to být biskup nebo jeho zástupce, kněz jmenovaný pro tento účel. Při pohledu na rostoucí počet zasvěcených panen se otázka sdružení naskýtá a nedá se vyloučit. Toto sdružení však nemůže být jámrem ani vojenským útvarem. Je třeba respektovat svobodu Ducha. Jestliže se nějaké panna touží zasvětit Bohu podle přesnějších pravidel, může tak učinit v sekulárním nebo řeholním institutu, kde profese znamená stejné zasvěcení se Bohu. Nedá se říci, jak se někdy uvádí, že zasvěcení panen má vyšší hodnotu než profese v řeholním institutu nebo zasvěcení v sekulárním institutu.

Je třeba se vyhnout tomu, aby v diecézi platila pouze jedna norma. To by mohlo přitahovat více seriálních povolání. Počáteční období zkoušky, pokud se s ním počítá, zůstane pružné a diskrétní. Stálá formace může být zajištěna dalšími kurzy nebo přednáškami, aniž by tyto byly vyhrazeny pouze pro zasvěcené panny. Osobní kontakt s diecézním biskupem je žádoucí, neměla by však existovat shromáždění, na nichž by byla účast povinná.

Ze stejného důvodu si lze jen přát, aby biskup určil několik kněží. Kompetentní kněz, který může být řeholník otevřený dimenzím tohoto stavu zasvěceného života, může jemným vedením ochraňovat svobodu svědomí a kontakt s ním může být otevřenější a jednodušší.

Rostoucí počet zasvěcených panen jen zvyšuje odpovědnost církve. Jejich náležitá formace bude zárukou jejich řádného života, bude zajišťovat sílu jejich přítomnosti a v určitých případech kvalitu jejich spolupráce.

Pokud by bylo žádoucí naddiecézní sdružení, bude schvalováno Svatým stolcem, to znamená příslušnou kongregací pro zasvěcený život. Toto sdružení by nemuselo být zprvu diecézního práva, ani by se nemuselo jednat o národní sdružení, ani by nemuselo spadat pod pravomoc biskupské konference. Pokud by sdružovalo osoby různých národností, muselo by se obrátit na Svatý stolec (*kán. 312*).

Když nahlížíme život zasvěcených panen, zdá se, že není žádoucí, aby se vytvářela sdružení nebo skupiny, neboť by zde mohlo být jisté nebezpečí, že by byly brzy považovány za institut zasvěceného života.

Jean Baptiste Beyer SJ (1914-2002)

Z knihy Le droit de la vie consacrée.

*Commentaire de canons 573-606. Normes communes
Paris, Tardy 1988, ISBN 2-7105-0284-4*

Z francouzštiny přeložila Terezie Bečková

DĚDICTVÍ PANEN

sv. Leander Sevillský

2. června 1995, kdy Jan Pavel II. přijal na audienci zasvěcené panny, učinil několikrát zmínku o sv. Leandru ze Sevilly. To probudilo naši zvědavost. Leander – méně známý než jeho bratr Isidor – působil v Seville jako biskup na konci 6. století a hrál důležitou roli v politických záležitostech své doby. To on připravil obrácení visigótského krále Reccareda, svého synovce, od arianismu k římskému katolicismu.

Z Leandrových děl se však téměř nic nedochovalo. Spolehlivě je identifikován pouze spis věnovaný jeho sestře Florentině. První část – De institutione virginum – zdůrazňuje teologický a církevní význam panenství. Druhá je jakýmsi průvodcem osobního života a života ve společenství. Pokud víme, neexistuje francouzský překlad tohoto spisu, který se vyskytuje v 72. svazku Patrologie Latine (sloupek 873-894). Naše sestra Christine de Seze (z Versailles) laskavě a ochotně přijala prosbu o překlad dvou pasáží pro Christi Sponsa. Byly vybrány pro svou ohnivost a k jejich vychutnání není třeba historické transpozice. Styl je poněkud řečnický, obsahuje patos a opakování; je bohatě prosáklý Písmem svatým. Jsme vděčné Christině de Seze, že nám poskytla nepublikovaný překlad těchto dvou pasáží Leandra ze Sevilly. Kromě toho provedla i výběr titulků.

V čem tedy spočívá dědictví panen? Což to neříká žalmista „Ty jsi, Hospodine, mým dědičným podílem“ (Žl 15) a znovu „Hospodine, tys můj úděl“ (Žl 118)?

Pohled, má sestro, jaký užitek ti připadl, pohled, na převznešený vrchol, kterého dosahuješ: přízeň nesmírného dobrodiní, jež tě zahrnuje, když dostáváš Krista osobně – jej samého! On je pro tebe ženichem, bratrem, přítelem; on je tvůj dědičný podíl, tvůj přítel, tvůj Bůh a Pán.

V něm máš ženicha lásky nejhodnějšího: je krásný, nejkrásnější ze synů lidských (Žl 44). V něm máš pravého bratra, vždyť skrze přijetí za vlastní jsi tedy dcerou toho, jehož on je Synem podle přirozenosti. V něm máš přítele dokonale spolehlivého, vždyť on sám vyznal: „Jediná je má milovaná.“ (Pís 4).

V něm se nalézá dědictví, po němž prahneš, neboť on sám je tvým dědičným podílem. V něm poznáváš svou cenu, neboť jeho krev splatila cenu za tvé vykoupení. V něm nacházíš Boha, který bude nad tebou kralovat, nacházíš Pána, kterého budeš uctívat a oslavovat.

Panenství samo v sobě vyžaduje Kristovu svrchovanost! Neboť ten, před nímž se třesou andělé, ten, jemuž jsou podřízeny síly a nebeské mocnosti, před kterým

pokleká koleno každého stvoření na nebi i na zemi, je tím, kterého si panna žádá za svého ženicha; spěchá do svatební komnaty, kterou vyzdobí svými ctnostmi; s ním se spojuje v jeho srdci – cudném manželském loži!

Jaký skvělejší dar by jí Kristus mohl dopřát, když se jí on sám dává jako ženich? Jí, pro kterou jako hodnotu jejího věna a jako svatební dar prolil svou vlastní krev? (...) Tvůj ženich, ó panno, ti dal věnem svou vlastní krev; svou krví tě vykoupil, svou krví tě k sobě připoutal tak, abys mohla přijmout svatební dary bez ztráty svého panenství. Neboť úžasné jsou tyto dary a nekonečná tato láska – ženich ji tolik miloval, že se k ní připoutal za cenu vlastní krve. A on přivolil, aby jeho tělo bylo otevřeno a zraněno kopím a ranami, aby svým ziskem vykoupil tvou neporušenost, aby uchránil tvou čistotu. Vskutku, božský lékař vyléčil člověka ze zlého skrze protichůdný lék? Ano, jeho smrt je našim životem, jeho pokora léčí naši pýchu; skrze své rány získal za velikou cenu naši neporušenost.

HODNOTA PANENSTVÍ

... Nejsem dosti dobře schopena, má milovaná sestro, vychválit zásluhy panenství! Neboť slovy to nelze vyjádřit – pohled je nepronikne, sluch je nezadrží, rozum nepochopí. To, co doufali být všichni svatí, to, po čem církev cele touží v očekávání vzkříšení, jste vy (panny) již nyní! (...) Jste prvotiny sklizené z úrody církve; soustředěny v jednotě Kristova těla jste obětní dary nabídnuté Bohu a zasvěcené na nebeských oltářích. Vidouc váš úmysl a jeho opravdovost, celá církev si přisvojuje jméno panny; v ní jste částí nejlepší a nejmávanější, neboť jste Kristu zasvětily neporušenost své duše a svého těla. (...) Také Maria, Pánova Matka se raduje, ona – květ a vzor panen, matka veškeré čistoty: svým příkladem vás ona počala zůstávajíc neporušená; svým učením vás zrodila, aniž zakusila porodní bolesti; ona poznala ženicha a je pannou. Šťastné její lůno, které počalo a rodilo zůstávajíc zapečetěné! Blahoslavená tato plodnost, která – rodic – naplnila svět a nám vynesla v dědictví nebe bez ztráty závoje panenství. Ó má sestro, kéž se tvé srdce stravuje v ohni, který Kristus přišel vrhnout na zem! Kéž tě oživuje plamen tohoto ohně, kéž v tobě probouzí písně tohoto chóru, jenž provází Marii! Skrze pohled svého ducha přijmi k sobě Marii! Přidruž se k těmto chórům, vyhledej je touhou své duše, pospěš k jejich setkání, poběž rychle! Vždyť to je onen „věvec spravedlnosti, který ti v onen den odevzdá Pán, spravedlivý soudce“ (2 Tim 4,8).

sv. Leander ze Sevilly OSB, biskup (asi 540-600)

Liber de Institutione virginum, Patrologie Latine 72, sl. 876-877

Christi Sponsa 23 (25. 3. 1999), 30-31

Z francouzštiny přeložila Terezie Linková

SLIBY

Antonín Liška

biskup českobudějovický

Za jakých podmínek a v jaké situaci se může uskutečnit to, co se tu chystá: že mladý člověk se odříká světa a života, který přes všechny chyby a nepříjemnosti je krásný a žádoucí a skýtá člověku mnoho ušlechtilých a usilování hodných radostí?

Vždyť svaté sliby odlučují – oddělují člověka od věcí i osob, ba od sebe samého a vrhají jej do prázdného prostoru. Prázdného? Do plnosti náruče Boží.

Je to možné jedině tehdy a proto, že „zmocnil se mě Ježíš“. A proto člověk, který se takto zavazuje, dělá tak proto, aby se s ním co nejúžejí spojil – dosáhl dokonalosti, tj. jeho podoby. Pro tento cíl „pokládám všechno za ztrátu“ – sv. Pavel to vyjadřuje velice drasticky – „a беру na sebe i Ježíšovu smrt“ – oběť, odříkání, „abych dosáhl zmrtvýchvstání a věčného života spolu s ním“.

Ale to všechno by bylo asi ještě málo a slabé. Musí tu být něco, co strhává jako vichřice, co rozpaluje a spaluje jako oheň – a to je láska. Láska, kterou si nejprve Kristus zamiloval nás a přinesl sám sebe za nás jako oběť – jako oběť krvavou, jako celopal. To vše je patrné z jeho velekněžské modlitby: jako si mne zamiloval Otec, tak já jsem si zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce.

Láska je tedy základním motivem tohoto zasvěcení. Láska – pojem tak zprofanovaný a znesvěcený až do odpornosti – ale v tom pravém smyslu nejvznešenější a nejkrásnější věc na světě. „Zůstaňte v mé lásce“ říká, prosí, modlí se Ježíš. A vysvětluje, co to znamená: „Kdo zachovává má přikázání, zůstává v lásce.“

Pán Ježíš říká dále: „Nazval jsem vás přáteli.“ Není větší výraz, větší důkaz důvěry a lásky. To proto přáteli, že přítel ví, co chce Pán.

Vy také jako dobrý přítel víte, co chce Pán. Chce vás, vaši lásku a vaši službu, pomoc na díle, pro které on přišel na svět: aby všichni měli život, aby neztratil nikoho, koho mu Otec dal. Chce v tomto světě Vaše svědectví:

- čistotou, že Kristus je smysl a cíl všech citů a každé pravé lásky,
- chudobou, že on je absolutní hodnota, jediné pravé bohatství,
- poslušností, kterou nám Bůh dává pravou svobodu ke službě své lásky.

Jak je to krásné, obdivuhodné, ale také jak je to náročné. Každodenně brát na sebe podobu jeho smrti. Sebe samu přinášet jako oběť čistou, svatou.

Antonín Liška CSsR, biskup (1924-2003)

*Homilie při zasvěcení Evy Drančákové v Českých Budějovicích
o 3. neděli velikonoční 7. května 2000*

SPIRITUALITA ZASVĚCENÝCH PANEN

Bernard Hwang

Zasvěcené panny, tak jako všichni aktivní křesťané, musí vést hluboký intenzivní duchovní život vedený hlubokou a autentickou spiritualitou.

V podstatě je spiritualita zasvěcených panen stejná jako spiritualita všech aktivních křesťanů. Je to život v tajemství Kristově a v následování Pána Ježíše. Jako jejich Pán a Mistr mají panny jen jeden životní cíl, a tím je návrat k Otcí, po jehož pravici sedí Ježíš. To je spiritualita, která uschopňuje žít podle křestních závazků s pomocí tří teologických ctností víry, naděje a lásky, a sedmi darů Ducha svatého. Dále mají zasvěcené panny Bibli jako nepostradatelného cestovního průvodce a breviář a misál jako své stálé společníky.

Zvláště však by měly být ponořeny do tajemství Zvěstování, ve kterém mohou nejlépe objevit tajemství svého vlastního zasvěcení. Od blahoslavené Panny Marie se mohou učit tajemství svého jedinečného a svatého povolání. Jako jejich svatá Matka Maria se musí učit naslouchat Božímu slovu, uvažovat o něm a uchovávat ho, aby v jeho světle našly svou identitu, své povolání a službu v božském Spasitelově plánu. Boží slovo je poučuje o novém bytí, o jejich jedinečném povolání v mystickém těle Kristově. Žádná jiná kniha jim v tom nemůže lépe pomoci. Musí slovo Boží chápat ve světle tradice církve, jak byla po staletí předávána magisteriem a v životě a díle církevních Otců a svatých.

PÍSEŇ PÍSNÍ

V Bibli je jedna kniha, kterou by zasvěcená panna měla dobře znát, a to Píseň písní. Těžko si lze představit, že k této unikátní knize, která byla napsána speciálně pro ni, by zasvěcená panna mohla zůstat lhostejná. Je to kniha jí určená, kterou jí dal sám Bůh. Zkušenosti nevěsty, tak sugestivně popsané, jsou i jejími zkušenostmi. Příběh nevěstina růstu a dospívání je příběhem, který se odehrává v jejím vlastním životě.

Když zasvěcená panna pochopí, kým z Boží milosti je, pochopí také, že Píseň písní byla napsána speciálně pro ni, a bude si ji cenit. Bez potíží sama sebe identifikuje s nevěstou z Písně písní. Pochopí, že tato kniha je milostným listem, který jí osobně posílá Bůh. Panna Maria je nevěstou z Písně písní par excellence. Spolu s ní uvidí zasvěcená panna v této nejkrásnější knize Písma, jež ve formě dramatu popisuje nekonečnou, trpělivou a nevýslovnou lásku Boha k jeho ubohé snoubence, samu sebe, svůj životní příběh a svou duchovní cestu.

Jako nevěsta z Písňe písni patří také zasvěcená panna k lidu země, a ne k mocným a bohatým, kteří žijí v palácích a domech za hradbami. Musí pracovat a dobývat si živobytí. Není z těch, kteří se objevují na předních stránkách novin a časopisů, ani z těch, kdo řídí velké společnosti a rozkazují druhým. Ví, že patří k *anawim*, chudým Jahve, a že Písň písni byla napsána se zřetelem na ni samu.

Tak jako nevěsta z Písňe písni, i ona prochází vývojem, upadá do omylů a dělá mnoho chyb. Nedůvěřuje sobě ani si nemyslí, že může o všem rozhodovat sama. Stále roste, učí se a dospívá. Shledává, že Písň písni se pro ni hodí a nachází v ní velkou útěchu. V hloubi srdce ví, že dobyla srdce Krále. Avšak co neví je, proč ji on tolik miluje. Domnívá se, že Král musel oslepnout láskou, když si ji vyvolil z mnoha jiných – lepších, schopnějších a krásnějších. Písň písni odhaluje její prosté myslí tajemství božské lásky, která je skryta pyšným mudrcům. Učí se v ní, jak růst a prospívat ve vědě lásky. Získává zde touhu dozvědět se víc. Podnícena touto knihou prosí svého milovaného ženicha, aby ji učil, když je s ním sama. Naléhání „Uč mě!“ jí vychází přirozeně ze rtů, protože dobře ví, že je nemožné pochopit tajemství Boží lásky. Ano, kdo ji může lépe učit tajemstvím lásky než její milovaný, který je nejkrásnějším z milovníků, její první láskou a jediným miláčkem, kterého chce znát a po němž touží.

V této unikátní knize může slyšet nejkrásnější milostnou píseň, která je snadno přivede do extáze. Jak může zasvěcená duše nebýt pohnuta tímto milostným voláním: „Vstaň, má přítelkyně, krásko má, a pojď! Hle, zima pominula, lijavce přešly, jsou ty tam. Po zemi se objevují květy, nadešel čas prořezávat révu, hlas hrdličky je slyšet v naší zemi. Vstaň, má přítelkyně, krásko má, a pojď! Holubičko moje, v rozsedlinách skály, v úkrytu nad strží, dopřej mi zahlédnout tvou tvář, dovol mi hlas tvůj slyšet! Jak lahodný je tvůj hlas, jak půvabnou máš tvář!“ (*Pís 2,10-14*).

V této knize se také setkává s nejkrásnějšími poklonami svého milovaného: „Jak jsi krásná, přítelkyně moje, jak jsi krásná! ... Oč lepší je tvé laskání než víno!“ (*Pís 1,15; 4,10*). Slyší, jak ji volá nejvybranějšími jmény: „Holubičko moje, sestro má, nevěsto, jedinečná, líbezná.“ A poznává od svého ženicha všeobjímající absolutní moc lásky, která je silnější než šeol, než sama smrt. Potřebuje jinou knihu, jež by ji vedla na cestě lásky?

Jestliže byla Písň písni pro pannu významná a inspirující před jejím zasvěcením, bude pro ni ještě srozumitelnější a vzrušující po zasvěcení. Neboť s pomocí této knihy je její ztotožnění s božským ženichem reálnější a důvěrnější, její jednota s ním již není snem, přáním, touhou, ale realitou, extatickou zkušeností. Nyní není jen v domě svého ženicha, ale v jeho vnitřních komnatách, v domě vína. Zakouší nejen jeho myrhu, sladkou vůni a voňavky, ale také jeho milující objetí, ano, dokonce políbek jeho úst.

V této tak nádherné zkušenosti si ostřeji uvědomuje svou hříšnost, nedospělost, sobeckost, slabost, ubohost a nehodnost. Ale místo aby pro to ztratila odvahu, má milostí zasvěcení ještě větší důvěru v Boží nepodmíněnou lásku a větší odvahu vrhnout se do božské výhně nekonečného milosrdenství. Její pády a chyby ji povzbuzují k tomu, aby se vystavila působení milosti, místo aby se před ní třásla. Vědomí jejích lidských omezení ji povzbuzuje k hledání Boží milosti s větší opravdovostí a s větším úsilím. Proces růstu a dospívání je dlouhý a těžký při pohledu na její lidské podmínky, ale to ji jen povzbuzuje k cestě vpřed, místo co by ztratila odvahu a stáhla se zpět. Neboť jak by mohl božský a chápající ženich zůstat netečný ke snažení své milované nevěsty? Píseň písní ukazuje, že není a nebude lhostejný, a také stále znovu připomíná, že on nevzpomíná na její minulost a její hříchy. Prostě si je nepamatuje. Vrhel je do hlubin oceánu. Je tak fascinován krásou a dobrotou, kterými ji zahrnul v den jejího zasvěcení jak v přirozeném, tak v nadpřirozeném řádu, že se raději dívá na její dobré vlastnosti než na ty negativní. Je tak šťastný jen když ji vidí a je s ní, že zapomíná na všechny její hříchy, chyby a poblouzení. Ví také, že on nakonec zvítězí. Jeho milost ji přetváří k obrazu jeho svaté Matky, modelu všech zasvěcených panen, ke slávě Nejsvětější Trojice. Ačkoliv každá zasvěcená panna je ještě na cestě k vítězství, bitva už je vyhraná, neboť božský ženich neustále bdí.

KNIHA PROROKA IZAIÁŠE

(42,1-4; 49,1-6; 50,4-9; 52,13-53,12)

Další knihou, kterou by zasvěcená panna měla dobře znát, je kniha proroka Izaiáše, zvláště čtyři písně o služebníku Jahve, která tak jasně popisují poslání Kristova zástupného vykoupění. Jako pravá nevěsta trpícího služebníka se nemůže vyhnout účasti na tomto poslání Vykupitele, chce-li zůstat svému božskému snoubenci věrná. Jak by mohla věrná nevěsta zůstat netečná k poslání svého ženicha trpět pro spásu lidstva? Připravenost k účasti na tomto zástupném vykoupění je bezpochyby nejobtížnější výzvou, které zasvěcená panna musí čelit. Nelze z ní utéci. V Písní písní říká nevěsta ženichovi dojemně: „... a tam bys mě poučoval!“ Bezpochyby se nevěsta v setkání se svým ženichem, králem a pánem učí mnoha věcem, ale je zde nejdůležitější lekce, kterou se musí naučit, aby absolvovala školu božské lásky, a tou lekcí je zástupné vykoupění.

Proces růstu v lásce z lidského stupně na božský je dlouhý, začíná v tomto životě a směřuje k příštímu. Má-li zasvěcená panna touhu a přání růst v lásce ke svému milovanému ženichu a králi, Duch Boží je připraven vést ji k vrcholnému stavu jednoty v lásce. Tato jednota však nemůže být dosažena bez milosti Boží a bez očišťujícího ohně utření, které zástupné vykoupění vždy obsahuje.

Ženich neodmítá žádost své nevěsty. Vyučování je jedním z mesiánských úkolů ženicha. Člověk díky svému pádu ztratil jasné vidění, jeho rozum je otupělý a slepý. Mesiáš byl poslán, aby hříšnému člověku otevřel oči a ukázal mu cestu pravdy. Člověk dotčený jeho milostí se chce učit pravdě, kterou hříchem ztratil. Nevěsta, která ve svém vztahu k milovanému zakusila svou nehodnost a ubohost, cítí potřebu dovědět se víc o jeho učení a cestě lásky. Žadoní, aby ji učil této vědě, aby mohla opravdu být jeho láskou, sestrou, učednicí a nevěstou. A je-li někdo, koho on chce učit, je to jeho nejdražší nevěsta. Poslední a nejdůležitější lekcí ve vědě božské lásky je utrpení a tajemství vykoupení hříčů druhých. Ježíš této lekci učil svou Matku z kříže. Po tři dlouhé hodiny měla Maria oči, uši, mysl a srdce otevřené pro kázání svého božského Syna, které nespočívalo ve slovech, ale v činech, v umírání z lásky k nám. Trpící Matka se této lekci učila nejen pro sebe, ale také pro nás, své adoptované děti. Učila se, jak se stát Sedmiboletnou matkou a Královnou mučedníků, aniž by musela projít fyzickou smrtí. Učila se, jak zemřít, aniž zakusila oddělení těla a duše. Mysticky zemřela se svým Synem ke slávě Boží a prospěchu lidí. I Jan a Maria Magdaléna se této lekci na Kalvárii učili a musíme se jí od našeho Mistra Ježíše Krista naučit i my – čím dříve, tím lépe. Pro zasvěcenou pannu je nemyslitelné, že by se jako nevěsta ukřižovaného Pána chtěla této lekci vyhnout. A její božský ženich ji zajisté chce této lekci učit, aby byla opravdu jeho nevěstou. Neboť jak by mohla nechat svého miláčka trpět samotného nebo být lhostejná a nevšímavá k nejbolestnější strážce jeho života? Znáť Krista ukřižovaného bylo pro sv. Pavla nejdůležitější a křesťan ho má znát a ztotožnit se s ním. Dokud zasvěcená panna nezná Krista ukřižovaného a neztotožňuje se s ním, nemůže říci, že je jeho nevěstou. Bezpochyby to žádá nevěsta z Písň písni, když naléhá na svého ženicha: „A tam bys mě poučoval!“ On ji bude učit tak jako učil svou Matku a Jana a Marii Magdalénu. Význam a hodnota této nejdůležitější lekce je důležitou součástí její formace jako nevěsty ukřižovaného Pána. Zasvěcená panna dobře ví, že její život zde na zemi je noviciát, v němž se učí žít v lásce a připravuje se na život lásky se svým božským snoubencem v nebi. Píseň písni a Kniha proroka Izaiáše jsou užitečnými příručkami lásky, které jí na její pozemské cestě dává Bůh. Šťastná je ta zasvěcená panna, která je dobře zná a s užitkem je používá. Kéž je v pokorné spolupráci s Boží milostí dobře pozná, než se navěky shledá se svým Pánem a miláčkem v nebi!

KNIHA ŽALMŮ

Třetí knihou v Bibli, která je zasvěcené panně drahá a užitečná, je Kniha žalmů. Tyto nádherné písně a modlitby jsou Božím darem církvi. Náš milující Otec dobře zná naši lidskou ubohost a připravil nám knihu písní a modliteb nepřekonatelné krávy a vřelosti. Vložil do nich hloubku a jejich význam učinil nadčasovým, takže dnes je můžeme číst se stejnou aktuálností, jako když byly poprvé použity před tisícovkami let. Žalmy vycházející ze srdce žalmistů a z úst Izraelitů nejsou jen slova, ale živá vyjádření náboženských citů a nadějí vyvolaného lidu Božího. Když se je, my křesťané, modlíme dnes, nepřijímáme pouze jejich pocity a postoje, ale také žijeme a naplňujeme nejhlubší smysl, který do nich Bůh vložil a který byl poprvé uskutečněn v Kristu a nyní naplněn v nás. Bůh Izraelitům dal žalmy k vyjádření chvály a vnitřních citů k němu, a také proto, aby vyvolaný lid učil velkým zjeveným pravdám a udržel při životě oheň naděje na příchod mesiáše a vykupitele, a aby prorocky ukázal věčnou existenci a slávu Krista (*Žl 2*), jeho královskou důstojnost a kněžskou moc (*Žl 109*), a také jeho pokoreni a utrpení, kterými pro naši spásu musel projít (*Žl 21 a 68*).

Žalmy též shrnují Zákon a Proroky. Jsou stručným přehledem Starého zákona v básnické formě.

Tyto nádherné písně a modlitby jsou zvláště určeny k tomu, aby je zasvěcená panna užívala ve svém modlitebním životě. Když vycházejí ze srdce čisté a milující osoby, už to nejsou jen slova, ale živé vyjádření víry, které těší Boha. Zasvěcená panna se od svého milovaného ženicha učí užitečnosti a kráse těchto posvátných písní a lásce k těm žalmům, které mluví o něm a nacházejí v něm svůj plný význam. On se je během svého pozemského života často modlil – v synagoze, v chrámě, během pouti do Jeruzaléma či o židovských svátcích. Zpíval je se svými učedníky při poslední večeři a zemřel se slovy žalmu na svých rozpukaných rtech (*viz Mt 27,46; Lk 23,46*). On jediný mohl zpívat žalmy v plnosti pravdy, kterou obsahují tak, jak ji zamýšlel Bůh.

Zasvěcená panna se může učit milovat žalmy od Panny Marie, která je učila svého Syna v dětství, modlila se je s ním během třiceti let jeho skrytého života v Nazaretě a mohla se s ním sjednotit v modlitbě žalmů u paty kříže, kde se naplnila všechna starozákonní prorocství o něm.

Zasvěcená panna miluje žalmy stejně jako její milovaný ženich a Panna Maria, její Matka a vzor. Užívá je nejen ke chvále a oslavě Boží, ale vyjadřuje jimi také své pocity radosti a smutku, své potřeby, své problémy. Jejich slovy pláče v bolesti a žalu, jása ve chvílích radosti, vyjadřuje jimi díky Bohu v dobách hojnosti a bolest ve chvílích kajícínosti. Slova žalmů vyjadřují její touhu po Boží tváři ve chvílích vyprahlosti a opuštěnosti. Neexistuje pocit nebo touha, kterou by nemohla žalmem vyjádřit.

Když se zasvěcená panna modlí žalmy, zvláště v liturgii, modlí se s církví a za církev. Modlí se je nejen v jejich doslovném smyslu, ale s pomocí Ducha svatého proniká, díky svému ztotožnění s Kristem, do jejich duchovního smyslu, který do nich Bůh vložil.

Nejprve by měla pochopit žalmy ve smyslu, v jakém byly žalmistou napsány. Toho dosáhne, když vkročí do úmyslu žalmisty a pokusí se sdílet jeho duchovní zkušenost tváří v tvář Boží dokonalosti v jeho přítomnosti. Pak její duše může rezonovat stejnými city radosti, naděje, utrpení, strachu nebo lásky, které inspirovaly autory žalmů. Když se jí podaří své srdce připojit k tomuto toku ryzích náboženských citů a postojů, modlí se žalmy opravdu výborně.

Avšak v Božím úradku jsou žalmy také modlitbou a výrazem jeho vtěleného Syna a našeho Pána Ježíše Krista a jeho mystického těla. V božské mysli mají žalmy ještě hlubší a plnější význam. Když je položíme do tajemství Krista a jeho církve, dostávají nový rozměr. Izrael, Jeruzalém, exodus, přechod Rudým mořem – to vše již nejsou jen historická místa a skutečnosti, ale naznačují vyšší realitu, pravdy vyššího řádu. Do tohoto hlubšího a plnějšího významu zkouší zasvěcená panna s pomocí Boží proniknout, chce-li nazírat žalmy v jejich plné kráse. Jsouce nevěstou Kristovou, může ve svobodě přecházet od doslovného významu k duchovnímu, od pocitů, které inspirovaly žalmistu, ke Kristovým, od obrazu ke skutečnosti, od proroctví k naplnění. Překračuje časná požehnání a zvedá oči k darům milosti, které získává díky Kristu.

Pro zasvěcenou pannu může být užitečné poznávat různé hlasy, které starověcí autoři v žalmech rozeznávali:

1. hlas Kristův k Otci
2. hlas Krista k církvi, své nevěště
3. hlas Otcův ke Kristu nebo o něm
4. hlas proroků o Kristu – mesiáši
5. hlas Církve ke svému ženichu Kristu
6. hlas Církve k Bohu Otci

Když umí rozeznat, který hlas daný žalm představuje, připojí se k němu a podle toho se modlí. Zajisté snáze rozezná 2. a 5. hlas jako dialog lásky mezi ní a jejím milovaným ženichem.

Bernard Hwang STD

*Formation Packet for Consecrated Virgins living in the world
United States Association of Consecrated Virgins, 1998*

Z angličtiny přeložila a upravila Martina Vintrová

POVOLÁNÍ NÁSLEDOVAT PÁNA

Cuthbert Johnson

Všechny formy duchovního života mají jedno společné: všichni jsme povoláni následovat Pána, všichni jsme nastoupili duchovní pout', abychom hledali Boha. „Kdokoli chce jít za mnou, vezmi svůj kříž...“

Hledání Boha je základem zasvěceného i každého náboženského života. Proto musíme být připraveni totálně se vydat Božimu řízení – on si nás vybral a povolal. On jediný musí s námi disponovat podle své vůle. Musíme mít odvahu dovolit mu, aby s námi dělal, co chce – vždyť nás absolutně miluje všestravující láskou která osvěžuje vyprahlou pūdū naší duše.

Na vše se musíme dívat a vše hodnotit očima víry. Mít cit pro stálou Boží všudypřítomnost. Nemáme svůj život ospravedlňovat podle lidských měřítek a snažit se ho vysvětlovat způsobem, kterému by svět rozuměl. Smysl může dát zasvěcenému životu pouze víra. Stále musíme mít na paměti, že Pán je naše všechno, jinak ztratíme orientaci.

Přijmeme výčitku, kterou Pán při poslední večeři řekl Filipovi: „Tak dlouho jsem s vámi a neznáš mne?“ Máme chvíle nadšení a plnosti sil, ale také chvíle, kdy se musíme ptát: „Znám – po takové době – opravdu Pána?“ V takových chvílích jsme voláni k obnově víry. Když útočí pochybnosti všeho druhu – právě tehdy můžeme růst. V každém okamžiku a v každé situaci jsme zahrnováni milostí.

Chceme-li najít reálné poučení o zasvěceném (a každém duchovním) životě, přečteme si zprávu evangelia o proměnění Páně. „Pán vzal Petra, Jakuba a Jana a vedl je na vysokou horu.“ Iniciativu má Ježíš – on si je vybírá, on ukazuje cestu. „Kdo chce jít za mnou, ať mne následuje.“ Neztraťme ze zřetele fakt, že my musíme následovat – nejít vpředu ani stranou. Ježíš nás chce doprovázet jako učedníky do Emauz – my máme prostě jít za ním. On nás odvádí pryč od davu, tlačence a lomozu každodenního života „na osamělé místo“. Chce nám tam něco ukázat – především sám sebe. Výstup na vysokou horu není snadný. Otcové spařují v tomto výstupu kázeň potřebnou k modlitbě. „Když se modlil, změnila se jeho tvář.“ Ježíše tedy můžeme vidět a od něho se učit v modlitbě.

Petr řekl Ježíšovi: „Pane je dobře, že jsme zde. Chceš-li, postavím tři stany...“ I naše zkušenosti s modlitbou a kontemplací jsou někdy krásné – ale nesmíme zůstat stát a chtít tyto okamžiky zadržet. Petr se z té chvíle chtěl těšit trvale. Varujme se této chyby. Z nebe se ozval hlas: „To je můj milovaný Syn, v němž jsem si zalíbil – toho poslouvejte.“ Petr se ještě musel mnoho učit a mnohému

porozumět z Ježíšovy zvěsti. I naše vrůstání v Krista je dlouhý proces, který skončí teprve naší smrtí, kdy uvidíme Pána tváří v tvář. Nyní bychom ještě nesnesli tolik světla – podobně jako učedníci, kteří padli tváří k zemi plni bázně.

„Když zvedli oči, viděli jen samotného Ježíše.“ To budiž veškerou naší touhou, cílem naší cesty: vidět samotného Ježíše. Skutečně všechny naše skutky, všechny naše myšlenky a chtění musí směřovat k tomu, aby sám Ježíš byl s námi. Budeme schopni jej vidět a bude to proměnění pro nás a v nás. „Měl jsem hlad a dali jste mi jíst, měl jsem žízeň a dali jste mi pít, byl jsem nemocen, ve vězení... Cokoli jste učinili pro jednoho z mých nejmenších bratří, pro mne jste učinili.“ Vidíme-li Ježíše vždy a všude, budeme schopni jej spatřit v chudém a nemocném, odstrčeném a poníženém, ve svých bratřích na každém místě a v každé době – a budeme opravdu proměnění. Změní se náš pohled na život, protože Ježíš je světlo zářící do tmy, osvěčující každého člověka – a přišel pro naši spásu. Cesta k patření na Ježíše je důležitá – neboť naše víra nespočívá na ustanoveních a zákonech, ale na jeho osobě – Božího Syna narozeného z Panny Marie.

Duchovní růst není něco, co dříve nebo později přijde – je to proces zrání. Napomáhají mu svátosti církve. Eucharistie – Tělo a Krev Krista – je potrava vytvářející v nás věčný život. Duchovní růst je zápas, namáhavá práce vyžadující pokoru a trpělivost. Napodobujeme trpělivost Boží a nežádejme od jara ovoce podzimu.

Neprominutelným prvkem zasvěceného života je ticho. Žijeme ve světě zaplaveném komunikačními prostředky; jsme schopni vyslat depeše do všech koutů světa a během několika vteřin přijmout odpověď díky stále čtenějším a dokonalejším komunikačním satelitům. Hodnota těchto informací je však sporná – mnohé jsou lživé. Lidské děti jsou jimi rozčilovány a často je jim předstíráno, že nepotřebují Boha. Stále jsou obětmi válek a hladu a neposlouchají Boží poselství, tak příliš prosté: „Milujte se navzájem, jako jsem já miloval vás.“

Člověk dneška potřebuje znovu získat základní postoj naslouchání. Vzorem naslouchání (jako i jiných věcí) je Maria: „Uchovávala to vše v srdci a uvažovala o tom.“ Kdyby lidé vděčně naslouchali Božímu hlasu a řídili se jeho slovem, uskutečnilo by se vánoční poselství andělů – nastal by na zemi pokoj lidem, ve kterých má Bůh zalíbení.

Potřebujeme nadšení pro církev, pro zbožný život; musíme milovat své křesťanství; být plni radosti – ne povrchní, ale založené na víře a naději.

Svět pokládá zasvěcení za šilenství – pro věřícího je to opravdová svoboda. Čas od času přicházejí ovšem těžké chvíle, v nichž voláme se svatým Petrem: „Co máme čekat my, kteří jsme opustili všechno a šli za tebou?“ Známe však Pánovo zaslíbení. Opakujme slova blahoslavené Panny Marie: „Učinil mi veliké věci ten, který je mocný.“ Máme opravdu proč děkovat Bohu za své povolání

k zasvěcenému životu, za privilegium a milost pozvání k následování Pána. Hrdost na toto povolání je vděčnost Bohu za všechno, co mi učinil a co mne vede k tomu, abych žehnal a chválil jeho svaté jméno.

Cuthbert Johnson OSB (1946-2017)

Homilie k zasvěceným pannám, bazilika sv. Jana v Lateráně, 1. června 1995

Z němčiny přeložila Zdenka Munzarová

ZASVĚCENÉ PANENSTVÍ

Mary O'Donovanová

Po mnoho staletí měla žena, která chtěla formálně zasvětit svůj život Bohu, prakticky jen dvě možnosti: zasvětit se soukromě slibem, který byl znám třeba pouze jejímu zpovědníkovi nebo veřejně vstupem do řehole. Dnes existuje třetí možnost: byla obnovena starověká křesťanské praxe veřejného zasvěcení žen k životu v panenství a službě církvi bez připojení se k nějakému řádu či institutu. Ačkoliv toto zasvěcení bylo vyhlášeno 6. ledna 1971 a mnoho žen v Evropě a Americe ho již přijalo, není tato forma zasvěceného života v naší zemi příliš známá. Několik biskupů v Irsku však již tento obřad vykonalo a přicházejí nové kandidátky z několika diecézí.

KDO MŮŽE PŘIJMOUT ZASVĚCENÍ

Toto zasvěcení mohou přijmout řeholnice nebo ženy žijící ve světě. Nás budou zajímat ty druhé. Jsou pouze tři základní podmínky. Kandidátka nesměla být nikdy provdána nebo žít životem odporujícím čistotě, musí svým věkem, rozvážností a charakterovými vlastnostmi poskytovat záruku, že vytrvá v životě v celibátu zasvěcenému službě církvi a bližním, a musí být připuštěna k zasvěcení svým diecézním biskupem, který rozhodne, jakým způsobem má žít své zasvěcení. Ve slovech slavnostního a překrásného obřadu zasvěcení panen, ji (slovy navržené homilie) „Bůh volá, aby ji více připoutal k sobě a aby ji zasvětil do služeb církve a všech lidí; aby se podle svých schopností horlivě snažila šířit Boží království a vnášet křesťanského ducha do běžného denního života“.

I

INDIVIDUÁLNÍ POVOLÁNÍ

Jak bude panna žít své povolání v praxi, závisí na jejích osobních darech a podmínkách a na směrnicích biskupa. Některé ženy jsou volány k životu modlitby, další k apoštolátu, např. jako katechetky, jiné budou pokračovat ve svém civilním zaměstnání a budou žít jako věrné svědkyně Boží lásky a s novou radostnou důvěrou, plynoucí z jejich manželské smlouvy s Kristem. I když mohou přijmout nějakou formu komunikace a vzájemné podpory, každá žije individuálně a je odpovědná přímo biskupovi. Pod jeho vedením a pod vedením svého duchovního vůdce má najít svůj vlastní způsob žití toho, co je společné všem: „Nezapomínejte, že jste se daly do služeb církve a bližních.“ Tato služba nachází své vyjádření ve skutcích milosrdenství, a zvláště v přímluvné modlitbě za šíření víry a jednotu křesťanů, za manžele, za ty, kdo zbloudili od milujícího Otce. Během obřadu obdrží knihu Denní modlitby církve, neboť má chválit Boha a modlit se „za spásu celého světa“. Dále jsou všechny zasvěcené panny volány k tomu, aby živily lásku Boží v sobě eucharistií, modlitbou, umrtvováním a studiem Písma. Každá jednotlivě však musí najít vlastní způsob života, ve kterém má toto vše své náležité místo.

NEVĚSTA KRISTOVA

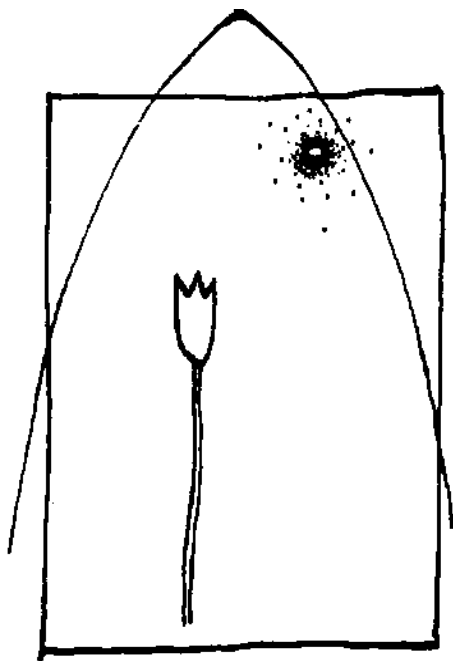
Žena, která dá své srdce navždy Božím Synu a na niž Otec vylil Ducha své lásky, vstupuje svým prohlášením, že chce následovat Krista v životě dokonalé čistoty, do zvláštního svazku lásky s Kristem, svým ženichem. Biskup ji slavnostně svěčuje do Boží ochrany a modlí se, aby milovala Boha a sloužila mu v síle, skromnosti a odvaze a aby v Bohu, kterého si zvolila nade všechno, také všechno nalezla. Prsten, který dostává, je symbolem věrnosti v lásce. Panna klade Boha na první místo ve svém životě a on ji přitahuje stále více k sobě. Už nepatří sobě: touží dát samu sebe k dispozici, růst v chudobě ducha a poslušnosti. Dostává schopnost žít v plnosti své křestní zasvěcení a stává se dokonalejším znamením církve a Božího království. Připomíná sobě i ostatním, že její život je zaměřen k naději budoucího věku. Protože odmítla manželství pro lásku, které je ono znamením, její život připomíná manželskou smlouvu mezi Kristem a jeho církví. Skrze konání dobra se stává, tak jako církev, matkou mnohých, kteří se zrodili nebo znovuzrodili k životu v milosti. Je volána k tomu, aby napodobovala Marii, Matku Boží, která samu sebe nazývá služebnicí Pána a která je ikonou církve svou vírou, láskou a modlitbou.

PEČEŤ ŽIVOTA VÍRY

Řeholnice v klášteře dává svůj život Bohu a je volána k dokonalosti zachováváním řehole a ducha svého institutu. Existuje však mnoho žen, ať už v Irsku nebo jinde, které necítí volání ke společnému životu v řeholi, ale žijí způsobem, který jsem zde popsala – jsou pevné ve víře, mají velkou lásku k eucharistii, ducha modlitby, jsou obětavé ve službě. Některé složily soukromý slib čistoty. Církev nyní veřejně uznává jejich touhu žít pro Boha, pečeti jejich život víry, který už žijí, a rozšiřuje oblast jejich vlivu, aniž požaduje, aby změnilly podmínky, ve kterých žijí, což by mohlo být nemožné nebo nevhodné. Povolání zasvěcené panny ve světě spíše vede každou ženu k tomu, aby byla poslušná vanutí Ducha svatého a rostla v poznávání toho, co si Bůh přeje konat v ní a skrze ni.

Mnoho z toho, co bylo řečeno, se dá vztáhnout i na vdovy. Bude zajímavé pozorovat, zda se starobylá praxe prvotní církve, ve které vdovy hrály významnou roli, znovu oživí tak jako se to stalo u svobodných žen.

Z angličtiny přeložila Martina Vintrová

ZNOVUOBJEVENÉ POVOLÁNÍ

Mary O'Donovanová mluví o svém životě po slavnostním panenském zasvěcení před deseti lety

Na konci května 1995 se konala mezinárodní pouť do Říma. Jejím důvodem bylo 25. výročí obnovení slavnostního zasvěcení panen.

Může to znít divně, protože mnoho ženských komunit existuje již po staletí. Rozdíl je v tom, že toto zasvěcení přijímají ženy, které i nadále pokračují ve svém obvyklém životě ve světě. Žijí samy, ne v klášteře, nevázány žádnou řeholí, a nepříslušejí k žádnému institutu. Jsem jednou z mála žen této diecéze, která přijala toto zasvěcení.

Jak jste se o něm dozvěděla?

Poprvé jsem se o zasvěcení dozvěděla před deseti lety od dominikánského kněze. On se o něm dozvěděl od irské legionářky pracujících v Jižní Americe, velmi duchovní ženy, která již nežije. Prosila ho, aby podporoval toto povolání v Irsku.

Velmi dobře si pamatuji svou první reakci. Byl to úlek – ze slavnostnosti stavu, z myšlenky, že se budu muset obrátit na biskupa, a strach z aspirací být „svatější, než jsem“. Kněz mi odpověděl, že když se někdo stále dívá jen na překážky a své chyby, nikdy nikam nedojde. Nakonec jsem svolila, že o tom budu přemýšlet.

Neutekla jsem před Božím smyslem pro humor daleko. Při své ranní modlitbě jsem četla: „Kdybys věděla, k jaké naději tě volá ...“

Účinek byl podobný ráně do žaludku. Zavolala jsem tomu knězi a řekla „ano“. Skončily pochybnosti a proces začal.

Za šest měsíců jsem slavnostně slíbila následovat Krista v dokonalé čistotě a sloužit církvi a svým bližním. Zasvěcení vykonal biskup Buckley 25. března 1985.

Obrad se má obvykle konat v katedrále, ale bere se v úvahu přání kandidátky. Proto se mé zasvěcení konalo v dominikánské rodině, která mi byla po celý život oporou, v přítomnosti mé rodiny a přátel a členů Sdružení laiků sv. Dominika. Ne všichni mí známí se této polosoukromé slavnosti zúčastnili. Veřejná zasvěcení se konala v roce 1985 v S. M. A. kostele ve Wiltonu a v roce 1993 v katedrále v Thurles.

Co tomu říkali vaši přátelé?

Všichni, kterým jsem o tomto zdánlivě podivném povolání vyprávěla, ho přijali s porozuměním a podporou. Měla jsme z toho velkou radost. Ačkoliv dnes je toto povolání novinkou, v prvotní církvi bylo něčím obvyklým. Kláštery vznikly až později.

Avšak, když kláštery existují tak dlouho, proč se má zavádět ještě něco jiného? Myslím, že je třeba odpovídat na potřeby dnešní doby. Ženy, které žijí samy, dnes mají své povolání a zaměstnání, jsou finančně nezávislé a společností akceptované. Rozhodují o svém vlastním životě samy. Dříve neměly jinou možnost, jak uniknout bídě a přehlížení, než vdát se nebo být členkami nějaké instituce.

Tradiční řeholní život má obrovskou sílu, ale některé ženy působí lépe jako jednotlivci. Mohou se cítit svobodnější v hledání svého místa a působení. Nemusí se hodit do společného života. Myslím, že já sama jsem strašně chaotická a nepřesná pro jakýkoliv klášter!

Jsem jedním z mnoha projevů působení Ducha svatého v dnešní církvi. Existují laické komunity jako Archa (s dočasnými dobrovolníky a stálými členy), ekumenická společenství jako Taizé, poustevníci jako sestra Wendy Becketová, a mnoho jiných.

Co se od vás očekává?

Očekává se, že budu žít životem modlitby, křesťanským životem a zajímat se o druhé. Při svém zasvěcení jsem dostala dva předměty: prsten a knihu Denní modlitby církve. Prsten mi denně připomíná, že jsem nevěstou Kristovou se vším, co plyne z tohoto intimního spojení.

Modlím se s církví zvláštním způsobem, když se modlím ranní chvály a nešpory a další hodinky breviáře. V tom jsem stejná jako řeholnice. Ale jinak se můj život a životy mých společnic od jejich liší.

Žijeme jednotlivě, pomáháme si, nemáme žádnou společnou řeholi, nepodléháme poslušností představenému. Opačně postrádáme vedení a společenství a společně sdílené ideály řeholních komunit. Musíme si všechno zařizovat samy, pomáháme si, kde můžeme, jsme odpovědné (kromě Bohu) pouze diecéznímu biskupovi. Každá z nás žije způsobem, který jí nejvíc vyhovuje k modlitbě a práci. Jedna bude žít velmi aktivním životem, bude zaměstnaná nebo bude studovat. Jiná bude žít tichým životem modlitby. Další zasvětil svůj čas péči o staré a chudé. Jedna bude duchovně zakotvená ve své farnosti, jiná bude členkou nějaké organizace. Máme velkou svobodu.

Známe ale také ženy, které žijí životem, který jste právě popsala, a netouží po nějakém speciálním uznání. Proč je nutný slib? A proč právě slib panenství?

Ano, jsou takové, a jejich život se může jen málo lišit od života zasvěcených panen. Avšak podle mého vidění svobodné rozhodnutí zasvětit svůj život Kristu dává ženě novou odvalu, cíl a smysl. Podstatně ji mění, aby rostla ve víře a lásce a odpovídala na milost, kterou obdržela.

Svobodná žena může být občas v pokušení vidět svůj život jako méněcenný ve srovnání se specifickým povoláním k manželství nebo řeholnímu životu. Může si myslet, že ji druzí berou jako méněcennou. Povolání k zasvěcení, jestliže ho obdrží, je pozitivním uznáním.

Slib panenství skládá pro Pána. Její celibát je pozitivním svědectvím pro dnešní dobu. V době, kdy věrnost manželskému slibu upadá a mnoho mladých lidí váhá učinit závazné životní rozhodnutí, je příkladem stálosti. A ve světě, kde mimomanželská čistota je často zesměšňována nebo se pokládá za nemožné zachovat ji, žije ona ve svobodně zvoleném a plném stavu panenství.

Chtěla bych dodat, že radost a sebedarování, které vidíme v mnoha šťastných manželstvích, mně i ostatním připomíná, že nejsme povolány k pohodlnému, na sebe zaměřenému celibátu. Byla nám dána svoboda trávit čas s Bohem, být k dispozici druhým, sdílet jejich starosti a modlit se za ně. Také pokorně čerpáme inspiraci z řeholního života.

Jak lze poznat, že někdo je povolán k tomuto životu?

Jestliže je některá žena tímto životem přitahována, součástí jejího života bude nepochybně modlitba a služba. Nesmí být nikdy provdána ani nesmí mít skandální minulost. Musí být dostatečně dospělá k přijetí životního rozhodnutí a jeho zachovávání. Jiné podmínky nejsou.

Je na biskupovi nebo na osobě jím pověřené, aby posoudil její připravenost. V naší zemi neexistuje věková hranice. Protože tento způsob života je nový a stává se známým postupně, některé (jako já) ho přijímají už v pozdějším věku. Ale je otevřen pro kteroukoliv ženu, která je připravena dát plně svůj život Bohu tímto způsobem.

Setkáváte se spolu?

Pokud si to nepřejeme, nemáme mezi sebou mnoho kontaktů. Ale některé z nás touží po přátelství, sdílení se a pomoci a scházíme se v pravidelných intervalech. Jedno takové setkání se bude konat 6. května a ty, které se chtějí dozvědět víc, jsou na ně srdečně zvány.

The Cork Herald, duben 1998

Z angličtiny přeložila Martina Vintrová

OBSAH

Damián Němec: Komu je určeno panenské zasvěcení a jaké jsou jiné možnosti	1
Barbara Albrechtová: Zasvěcení panen pro ženy žijící ve světě.....	8
Doporučení Německé biskupské konference	15
Alex Stenson: Zasvěcený život pro ženu, která žije sama?.....	18
Bogusław Nadolski: Zasvěcené panenství v církvi.....	22
Jean Beyer: Individuální formy zasvěceného života – stav panen.....	29
sv. Leander Sevillský: Dědictví panen.....	35
Antonín Liška: Sliby 37	
Bernard Hwang: Spiritualita zasvěcených panen.....	38
Cuthbert Johnson: Povolání následovat Pána	44
Mary O'Donovanová: Zasvěcené panenství	46
Mary O'Donovanová: Znovuobjevené povolání	49

Ordo virginum – textobraní IV.

Na titulní straně zasvěcování panny podle francouzské miniatury ze 13. století.

Kresby Eva Drančáková OV

*Pro vnitřní potřebu zasvěcených panen českých a moravských diecézí
vydáno vlastním nákladem v Brně v letech 2000 a 2008.*

Verze pro web – Brno AD 2022

